A. BELJAKOV I D. V. BUBRIH

KARIELAN KIELEN UCEBNIKKA

ALGUŠKOLALLA VAROIN

GRAMATIKKA
I OIGIE KIRJUTANDA

TOINE OSASTI

GOSUDARSTVENNOI
UCEBNO-PEDAGOGICESKOI IZDATELJSTVA
MOSKU 1934

§ 1-ne. Şanoin şiduocenda şanonnaşşa.

Huomneş.

Ruşkie zorja katto novzurannan.
Kylän ikkunoissa şammuttih tuluot.
Pelloşşa kukat peziecettih kaştehuolla.
Karjat tuldih pehmiellä lovalla.
Harmua tumana novzov pilvilöih.
Hanhiloin artelit lennetäh peldoloih.

1-ne zaduacca. Lugekkua nämä şanonnat. Mih näh heissä kirjutuacov? Mih näh şanov enzimäne şananda? Mih näh toine? Kolmaş? Nellaş? Viljeş? Kuvveş? Kirjuttakkua şanonnat: kukkih, tuluoh, karjoih näh?

Şygyzy.

1. Tulov igävä şygyzy. 2. Plettämättä cihmerdäv hienone vihmane. 3. Vägövä tuvli şordelov puvloista lehtilöidä. 4. Linnut lennetäh lämbimäh randah.

2-ne zaduacca. Kirjuttuan otviettikkua kyzymizih kahellä, toine toizenke şivotuolla şanalla.

Prьmiera: Tulov şygyzy. Igävä şygyzy.

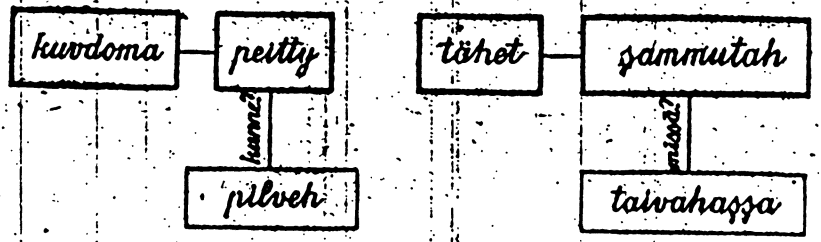
1. Tulov (mi?)... Şygyzy (myttynäne?)...
2. Cihmerdäv (mi?)... Vihmane (myttynäne?)... Cihmerdäv (kuin?)
3. Tuvli (midä ruadav?)... Şordelov (midä?)... Şordelov (mistä?)... Tuvli (myttynäne?)...
4. Lennetäh (mit?)... Lennetäh (kunne?)...

Şanat şanonnaşşa şiduocetah toine toizenke mieldä myötj. Tämä şiduocenda voit ozuttua kyzymizillä.

3-š zaduacca. Certjozalla i kysymizillä osuttakkua, kuin ollah şiduocennuot toine toizenke şanat alembuana annettuloissa şanonnoissa.

Kuvdoma peitty pilvyöh. Taivahaşşa şammutah tähet. Jogie myötj levittiäcöv tumana. Hobiene losniv kaşşe. Njukkuv herka heinä. Puhaldь pikkarane tuvlut.

Prьmiera:

4-š zaduacca. Alembuana annettuloista şanoista sostuavikkua şanonnat.

Şanat muvtelgua kuin pidäv maltettavakşi paginakşi. Erotetuot şanat jättäkkiä muvttamatta.

1. Tulläh, vilut, tuvli.
2. Cihmerdäv, vihma, hienozet.
3. Lämmin, randa, lendäv linnut.
4. Kolhoznikat, peldo, vehnä, rableştь.

5-š zaduacca. Näidä kartinkazie (myötj kirjuttakkua şanelenda „Vihma mecäşşä“ Moni-go hänеşşä on şanondua? Mih näh pagizlecov jogo şanonnaşşa?

6-ş zaduacca. Kirjuttakkua lycykkäne şanondane kummaştjä ni olgah, alembuana annettuo, temua myötj. Moni-go şanondua lienit tiän şanelennaşşa? Mih näh şanuocov jogo şanonnaşşa?

1. Kuin oli meilä palo. 2. Kuin miän kolhozah tuodah traktoran (znelka, molotilka). 3. Midä myö näimmä zooparkaşşa.

§ 2-ne. Nimişana.

7-ş zaduacca. Kirjuttuassja şelzattakkua şanat, kumbazet şanotah ken? kyzymizeh.

Şuappalda ombelov... (ken?)
Läzijöidä lecciv... (ken?)
Cuasuloida kohendav... (ken?)
Lukkuloida luadiv... (ken?)
Katoşta kattav... (ken?)

8-ş zaduacca. Edizeh kirjuttakkua—ket eletäh mecäşşä, a şidä—mit kazvetah mecäşşä.

1. Mecäşşä eletäh... (ket?)
2. Mecäşşä kazvetah.... (mit?)

Tammi. Orava. Jänis. Landbşa. Hukka. Oriehapuv. Cilli. Mancikka. Rebo. Lincikkä. Näre. Pedra. Huaba. Mussikka. Tikku. Koivu. Kägi. Buola. Mägrä. Kondbe. Havkka. Şlenet. Mecco. Vavarno, Ilvevş.

9-ş zaduacca. Kirjuttakkua muanruanda maşinoin i orudjoin nimet.

Pluvga, traktora, molotka, kossa, kombaina, paravoza, hango, molotilka, velosipeda, vejalka, avto, sejalka, labie, znelka, kosilka, brbvza, cirpi, dirizablja, ajeroplana, rubanka, stameska, otvjorka, tramvai, talta, aştova, harava.

10-ş zaduacca. Kirjuttakkua, midä työ näitte pihalla. Edizeh kirjuttakkua kyzymizeh ken tämä on? a şidä kyzymizeh mi tämä on?

11-ş zaduacca. Kirjuttakkua vieşşoin nimet täh rukah: edizeh miebellilöin nimet, şidä aştein nimet.

Divana. Kastrjulja. Padane. Stola. Stokana. Skamml. Caşka. Miska. Torelka. Taza. Şkuappa. Rjumka. Kravati. Sam-

vuara. Kresla. Bljutca. Stuvla. Suaharnicca. Kamoda. Pucci. Rengi. Etazerka. Koryo. Buletta. Cana. Grafina. Puine. Calnikka. Taburetka. Kukşina.

12-ş zaduacca. Kirjuttakkua edizeh zvieriłöin nimet, şiidä linduloin nimet.

Orla. Hukka. Broni. Njuakka. Rebo. Cirku. Orava. Sinicka. Hiiri. Snegirja. Pedra. Kana. Guljune. Mägrä. Piäkşyt. Kägi. Tigra. Solovei. Skvorça. Ljova. Hyvbie. Filina. Harakka. Havkka. Kurgi. Pordьmo. Perepjolka. Calka. Kondьe. Digo. Guru.

13-ş zaduacca. Kirjuttuassja şeizattakkua kolmen tockan neicci şana, kumbane znuacciv ket ollah? einin mit ollah?

Prьmiera: Şiäkşi, kärbäne, cola, lipukkane, ollah nasekomoit.

Guljune, broni, piäkşyt, cirku, ollah...
Havgi, ahven, şärgi, karassu ollah...
Hukka, rebo, tigra, jänis, ollah...
Koivu, tammi, pedäjä, raida, ollah...
Landьşa fialka, lezabudka, muakku, ollah...
Pila, stameska, talta, noznicat ollah...
Kostrjulja, taza, pada, cainikka ollah...
Miäccy, mucco, kubikkazet ollah...

Avukşi: Muan ruanda masinat, astьet, kalat, zvierit, bobozet, linnut, kukat, puvt, srumentat.

14-ş zaduacca. Mih näh kirjuttuacov şanelennaşşa „Vihma"? Kirjuttakkua şanat, kumbazet nevvotah prirodan javlenjoida.

Vihma ukon jyrynke.

Vihakaldь lähenі pilvі. Edähänä kuvlulds ukon jyry. Kaikki tyvnisty. Tuvlelds vilune tuvlut i pietty tuhjozih. Hänellä jällesti pulhahtь vägövä tuvlennenä *). Proidi. Uvveştah kaikki iänettä. Langei kakşi, kolme tipahuşta i kerdah räiskäl tulda. Jurahtь ukko i jurьzenda kajuon läksi vozduhua myötj.

*) Vichkuri.

15-ş zaduacca. Kirjuttakkua edizeh şanat, kumbazet nevvotah prirodan javlenjoida (vihma, ukonjyry), a şildä şanat, kumbazet nevvotah myttynästä ni olgah azieda einin obşcestvennoida javlenjua (volna, sobranja).

Vihma, volna, palo, vallicennat, zabastovka, zorja, revoljuçii, pakkane, zatmenja, stacka, keviä, hämäri, boju, şygyzy, vilu, sobranja, tuvli, ägie, ruado, tumana, talvi, demonstraçii, jiävyndä, sorevnovanja.

Rahvaş, ziivatat, vieşşat, prirodan javlenjat, kaiken tituozet sobutjat şanuocetah **predmietoiksi.**

Şanat, kumbazet nimitetäh predmiettoida, kuccuocetah nimişanoiksi.

16-ş zaduacca. Kirjuttuassja pitrrdäkkiä nimişanoin alla.

Palo.

Tull rabai kaiken koin. Tuldsh pozarnikat. Rasu, humu, ravu, itku—kaikki şego yhteh guluh. Tävzi uvlicca on rahvaşta. Lapşin i naizin itku şegov pozarnikoin rohkienke mövynke. Piettämättä ruadav nasosa. Palo hilljakkazeh puolenov. Tupehutah muşşat hiilevdynnyöt paccahat. Hövryn nägöne valgie şavu virduav muada myötj i şulav vozduhaşşa.

17-ş zaduacca. Kirjuttakkua şanelennaşta nimişanat.

Demonstraçii.

Flagat, plakatat, ruşkiet galstukat... Demonstraçii eistyv rohkien barabanan perrannanke. Tuvli lövhkyttäv ruşkeida znuamenoida. Kuvluv vägövä i veşşelä revoljuçionnoin virren lavlu:

„Smelo tovarişci v nogu!"

Ploşcadi tävdyv rahvahalla. Rahvahan päälli lekutah ruşkiet şoliet.

18-ş zaduacca. Kirjuttuassja şeizaltakkua vaşlanflelizet nimit.

Tovarissa — vraga	Huomneş — ...
Voina — ...	Läzimine — ...
Eländä — ...	Pimehyş — ...
Gorja — ...	Skuvpuş — ...
Vilu — ...	Päivä — ...
Vanhuş — ...	Talvi — ...

Avukşi: valgehuş, tervehyş, nuorehuş, şurma, miru, ilda, torhehuş, ägle, ruadoşti, kezä.

Nimişanoih näh, kumbazet znuacitah rahvahie, niih şanuocetah kyzymizet: ken? ket? kedä? kellä? keh? i n. i.

Toizih nimişanoih näh ollah kyzymizet: mi? mit? midä? millä? mih? i n. i.

19-ş zaduacca. Kirjuttuassja tockin neicci kirjuttakkua nimişana a, muvttuan händä, annettuloida skopkisse, kyzymizie myötj.

Klassaşşa opaştajah varoin şeizov ... (mi?) Stuvla şei- ... (min?) luona. Kniigat i tetratit venytäh ... (missä?) ştujat lugietah ... (mistä?) Vanja kirjuttav doskalla... llä?)

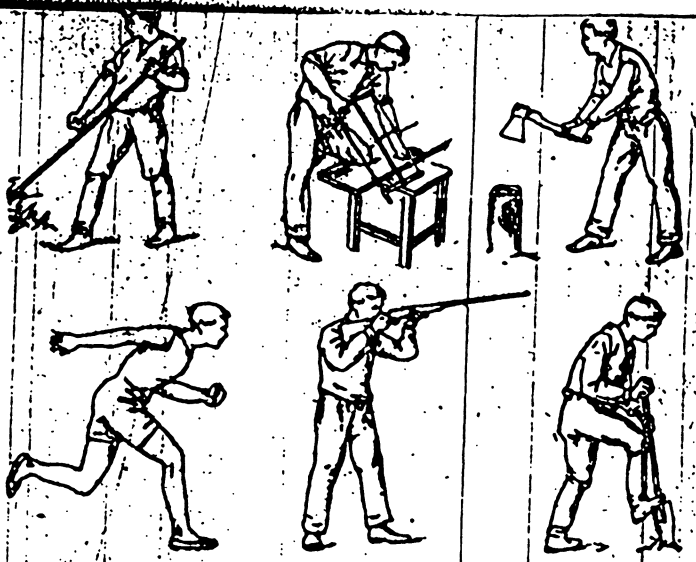
20-s zaduacca. Kirjuttuassja tockin neicci kirjuttakkua nimişana, o, muvttuan händä kyzymizie myötj, kumbazet ollah annettu okissa.

Petjalla on ... (ken?). Hiän şuaccov omua ... (kedä?). n luadiv omalla ... (kellä?) varoin — kaikenmuozie bo- ie. Hiän kizuav ... (kenenke?). Hiän huoluttuacov ... n?) näh.

§ 3-ş Azieşana.

21-ne zaduacca. Risunkazie myötj kirjuttakkua midä ruadav ohine. Şanat kirjuttakkua kartinkazin vuoruo myötj.

Ambuv. Kaivav. Şärgöv. Hyppiäv. Piliv. Niitiäv.

22-ne zaduacca. Ruandua myötş tiljuştakkua nimi i kolmen ockazen neicci kirjuttakkua ken tämä on.

Predmieta: Kala uiksendelov, colajav.
... röhkäv şyvhyttellecöv. | ... havkkuv, urajav.
... cirettäv lendelöv . | ... cirottav, palavoittav.
... möngyh, buşkiecov. | ... kasvav, zelenöittäv.
Kolhoznikka kyndäv, aştoicov, kylväv, niittäv.
... leikkuav, piliv, strugiv, poliruiccov.
... viilöv, ombelov, puvttav, gluadiv.
... lugov, kirjuttav, risuiccov, certiv.
... idäv, zelenöittäv, räväştäv, şualistuv.
... novzov, elstyv, lämmittäv, laşkiecov.

23-ş zaduacca. Kirjuttuassja piirrdäkkiä niin şanoin alla, kumbazet ruacitah, midä ruadav, einin midä luadiv predmietta. Şeizattakkua eih kyzymizet.

Mecäşşä:

Viheldäv ivolga, ciretetäh malinovkat, tukşuttav tikku, acattav harakka, rasajav rattahane, cilizöv sinickane, kukuov kägi, kruakkav broni, şohajav zmeja, furajav cilli, cokruttav orava, krsickuv puv, racketah okşat, kohissah lehet.

24-ş zaduacca. Kirjuttuassja lizäkkiä şanat, kumbazet şovitah mieldä myötj i nevvotah, midä luadiecov, predmietanke.

Hatakko ... Ajeroplana ... Ikkuna ... Avto ... Vihma ... Elektricestva ... Vuate ... Kivgua ... Jogi.

Avukşi: peziecöv, şambuv, palavoiduv, piettelieçöv, virduav, şuvrenov, avavdeliecov, lähenöv, novzov.

Şanat, kumbazet nevvotah midä ruadav, midä luadiv predmietta, einin midä luadiecov predmietanke (mi viidiv predmietanke), şanuocetah azieşanoiksi.

25-ş zaduacca. Kirjuttuassja azieşanoin alla pirrdäkkiä.

Kezä huomneş.

Unnakoljutah i tupehutah tähet. Hatakkozet tuleşşa paletah. Logie myötj valgie hövry virduav. Vejen zirkaluo, raldatuhjozie myötj ualoi sviettu zorjaşta sviettiv. Tuvleldav tuvlut,—vettä rupittav, pläiskyttäv. Şorzat humahetah i peitytäh. Edähänä, edähänä kellone zvoniv. Majaşşa kalanlekat jalgevvutah, nuotat rьvguloilda şolahutetah, venehih vesloida kannetah. A päivăzen novzuranda palav, ruşkuov. Linnut veşşeläldi lavletah, a meccä şelzov, muhajav.

26-ş zaduacca. Tockin neicci şelzattakkua azieşanat, kumbazet lăndiăcetäh pohodijaldь erotettuloinke.

Şpualat lymmytäli, şpualat vingutah.
Reljsat valgieh peldoh ...
Pojiezda hyppiăv, hyppiăv, hyppiăv.
Icciellä ieşşä, lunda ...
Tuvli pyöriv, tuvli pergav,
tuvli viluo lunda ...

Avukşi: kiehittäv, lykkiäv, upotah.

27-ş zaduacca. Vallikkua i kirjuttakkua jogo şanondah şobija azieşana: hypätäh, virratah, valutah,

Pihalla ruvcat ...
Gorьsta ruvcat ...
Lozoloista ruvcat ...

28-ş zaduacca. Luadikkua ze-ze azleşanoinke: humissah, cilissäh, corьssah.

Kivyzie myötj ruvcat ...
Konuavoissa ruvcat ...
Lozoloissa ruvcat ...

§ 4-ş. Podlezaşcoi i skazujemoi şanonnaşşa.

Masterskoissa.

Huomnekşeşta pimieh yöh şuat stoljarnoissa masterskoissa şikşav pila, vinguv sruga, sruşkat käbryziksi kärhittiäcetäh. Rygiv pila, cokşav talta, pitkiä lentua sruga kudov. Ruado kiehuv palavaldь. Higi tippuv vägöväldi.

29-ş zaduacca. Şanelennaşta „Masterskoissa" kirjuttakkua erotetuot nimişanat yheşşä hiän şobijoinke azleşanoinke. Lietäh lycykkäzet şanondazet.

Prьmiera: Pila şikşav.

Çana şanonnaşşa, kumbane nevvov mildä ruadav, midä luadiv predmietta, einin midä luadiecov predmietanke, şanuocov skazujemoiksi.

Şana şanonnaşşa, kumbane nevvov zen predmietan, kumbazeh näh pagizov skazujemoi, şanuocov podlezaşcoiksi.

Podlezaşcoih şelzattuacov kyzymine ken?, ket?, einin mi?, mit?

30-ş zaduacca. Jogo predmiettah näh şanokkua mildä, hiän ruadav, luadiv, einin midä, hänenke ruaduacov, luadiecov. Şobija skazujemoi vallikkua niistä, kumbazet alembuana ollah annettu avukşi.

Şeppä tagov. Kudoja ... Hudoznikka ... Tahkuoja ... Pila .... Sruga .... Molotka .... Niegla .... Veicci .... Pälväne .... Tulvi .... Ruvcca .... Koira .... Hebone .... Şiga .... Broni .... Solovei ....

Avukşi: rõhkäv, bruakkav, lavlav, hirnakoiccov, şihajav, tuvlov, srugiv, ombelov, kolottiv, leikkuav, tahkuov, kudov, risuiccov, piliv, paistav, havkkuv.

31-ne zaduacca. Jogo annettuoh skazujemoih vallikkua i kirjuttakkua şobija podlezaşcoi.

Harakka hacattav.	Hiiri vinguv.
.... havkkuv	... rõngyv.
.... cirettäv.	... gogoittav.
.... lavlav.	... kloikottav.
.... rõhkäv.	... krьäckyv.
.... njavguv.	... böräjäv.
.... bliägyv.	... mõngyv.
.... bruakkav.	... krьäckyv.

Avukşi: lehmä, digo, kana, kondьe, solovei, koira, şorza, börö, poccine, cirka, broni, şiga, kazi, lammaş.

32-ne Zaduacca. Annettuloih podlezaşcoih vallikkua şobijat skazujemoit zaduacca luadikkua şanuon (kirjuttamatta).

Päiväne .... Loga .... Jogi .... Lapşet .... Kivrune .... Lutoşka .... Cirkat .... Kala .... Tikku .... Karja ....

Podlezaşcoista i skazujemoista lietäh suamoi prostoit şanonnat.

Prьmiera: Ruadajat kerävvyttih. Gudka gudiv.

33-ş zaduacca. Şanondoida kirjuttuassja piirrdäkkiä. Podlezaşcoin alla yksi, a skazujemoin alla kakşi piirrõştä.

Huomneş zavodaşşa.

Proidi yö. Tuli huomneş. Jalgevdu linna. Päiväne novzi. Gudka gudiv. Ruadajat männäh. Uvlicca elavduv. Ruadajat kerävvyttih. Klokutetah molotkat. Pyöritäh stankat. Humajav zavoda. Kiehuv ruado.

34-ş zaduacca. Moniin-go şanonnoin on jogo cuastissa? Andakkua zaglavja jogo cuastilla (kaco „Vuvven aijat" toizelda straniçalda).

Vuvven aijat.

1.

Lumi şulь.
Elavdu loga.
Graca tuli.
Pitkeni päivä.

2.

Päiväne palstav.
Agie tuşkuav.
Lutoşka kukkiv.
Şualistuv ruis.

3.

Gracat uijittьh.
Vihmat tuldьh.
Peldo itköv.
Mua notkenov.

4.

Jovut iänettä.
Päiväne ei lämmitä.
Peldo vallottav.
Regi krьzajav.

35-ş zaduacca. Jogo risunkazeh kirjuttakkua şanonda luadlen händä podlezaşcoisia i skazujemoista.

§ 5-ş. Şelgevtändä şanat şanonnaşşa.

Podlezaşcoin i skazujemoin lizäksi şanonnaşşa voijah olla i toizet şanat. Hyö şelgevtetäh podlezaşcoida i skazujemoida i zentän şanuocetah şelgevtändä şanoiksi.

Şelgevttäjitta şanoitta:	*Şelgevtändä, şanoinke:*
Päivänе novzi.	Novzi valgie päivänе.
Linna jalgevdu.	Linna alvoin novzi.
Gudka gudiv.	Gudiv zavodan gudka.
Ruadajat kiirähetäh.	Ruadajat kiirähetäh ruavolla.

Şanonnat şelgevttäjinke şanoinke şanuocetah levennyziksi şanonnoiksi.

36-ş zaduacca. Kirjuttakkua levennyöt şanonnat, şelzattuan şelgevttäjie şanoida kyzymizih.

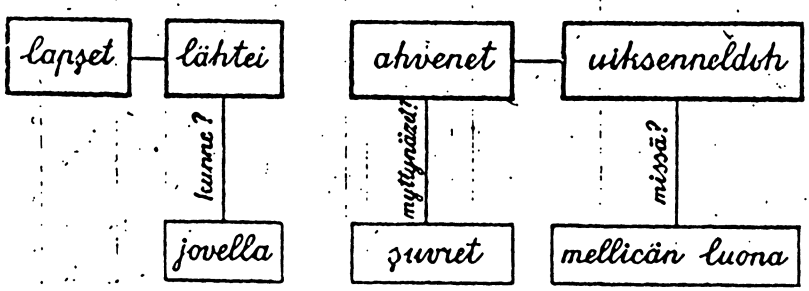
Kalan pyvvändä.

Lapşet lähteih...., (kunne lähteih?). Hyö otettьh.... (min otettьh?). Ahvenet uiksenneldьh.... (myttynäzet ahvenet?, missä uiksenneldьh?) Lapşet luodьh.... (min luodьh?) Kala njokkualdь.... (midä njokkualdь?). Mişa vedi.... (min vedi?). Ahven kirboi... (myttynäne ahven? mistä kirboi?).

Prьmierakşi: Lapşet lähteih jovella.

37-ş zaduacca. Ozuttakkua certjozalla, myttynäzellä şanalla proidinnuoşşa zaduacaşşa şellittiäcöv podlezaşcoi i kumbazella şellittiäcöv skazujemoi.

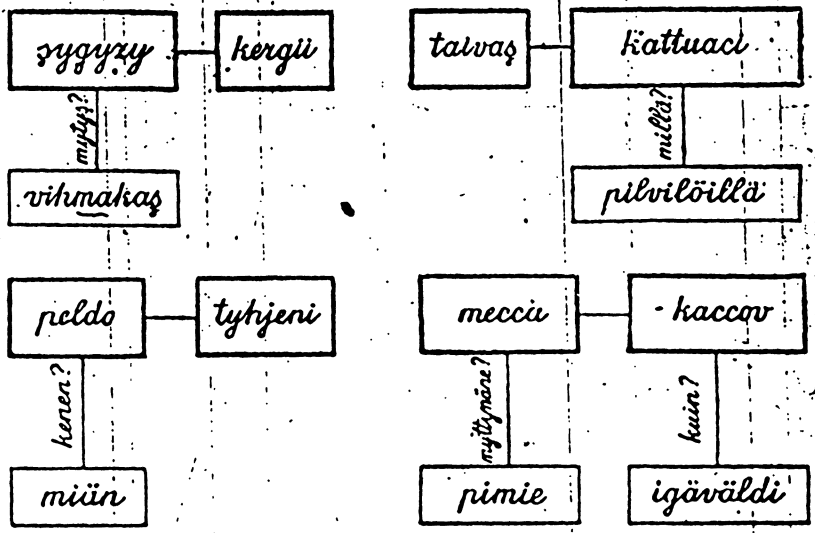
Prьmiera.

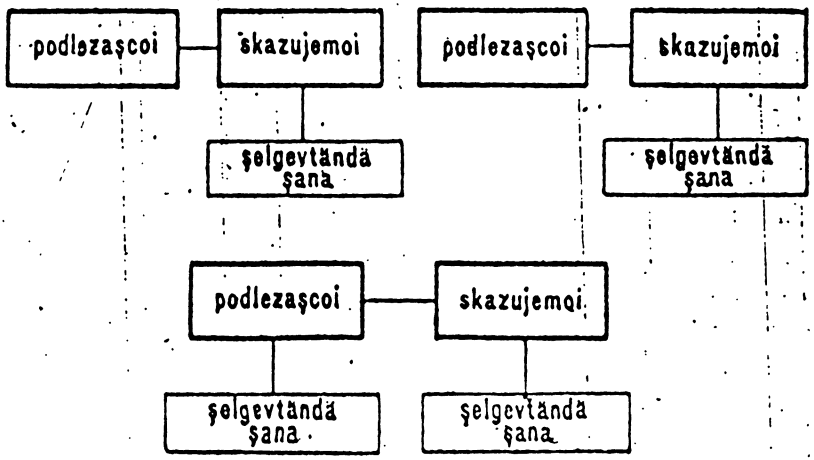
38-ş zaduacca. Annetuot şanonnat luadikkua levennyziksi, lizäten heih şelgevttäjät şanat (şanuoi).

Jedinolicnikka jiäv. Traktora kyndi. Znuamena lövhkäv. Kulakko viritti. Pruazniekka proidi. Şkola ucastvuicci. Brigada ruadav. Tumana levittiäcöv. Kaşşe losniv. Tuvlut tuvleldь. Päivänе novzi.

39-ş zaduacca. Certjozoista şanat kirjuttakkua strockaźeh.

40-ş zaduacca. Luadikkua tämän muozet certjozat omih tetratiloih i kirjuttakkua heih alemeuana annetuot şanonnat.

Hyvä udobrenja şuvrendav tulokşen. Kolhoza vspolni leibäzadanjan. Avavdu kolhoznoi bazari.

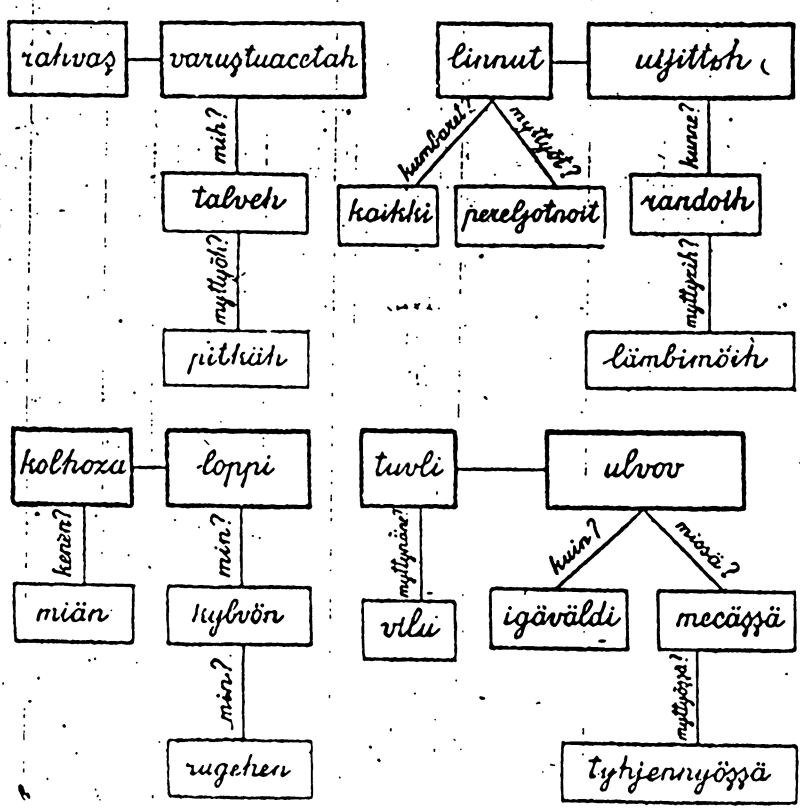
41-ne zaduacca. Kirjuttakkua täştä vain levennyöt şanonnat.

Futbola kiza.

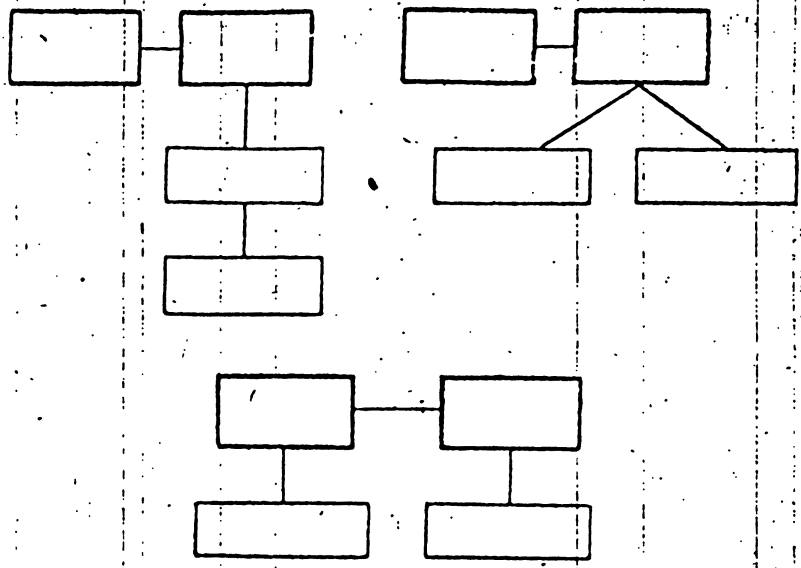
Ozuttuacettьh komandat. Kuvluv käzin cilkutanda. Zavodiecov kiza. Miäccy hyppelöv pelduo myötj.

Seicas hiän popadiv verejöih. Verejöidä hyviin vardeljah. Miäccy pyöriv verejöin luona. Kuvluv jygie hengitändä. Ugodieci hyvä potkuanda. Miäccy lendäv kohtь verejöih. No golkipera luottuaci muah. Hiän vaştai miäcyn. Golkipera ihaştelіecov. Rahvaş cilkutetah. Miäccy uvveştah hyppelöv pelduo myötj.

42-ne zaduacca. Kirjuttakkua strockazih certjozoissa annetuot şanonnat. Piirrdäkkiä niin şelgevtändä şanoin alla, kumbazet otnosiecetah toizih şelgevittäjöih şanoih.

43-ş zaduacca. Alembuana kirjutetuot şanonnat pioneroih näh, kirjuttakkuă tămăn muozih certjozoih.

Pionera ăbăzöiccöv omua aigua. Pionera nagoli avttav komsomolalla. Pionera tiedäv omat objazannostit. Jogo pionera stremiecöv tiljändäh. Pionera avttav pienemmillä lapşilla. Pionera ăbăzöiccöv şkolan imuşcestvua.

44-ş zaduacca. Kirjuttakkua levennyöt şanonnat, şiezattuan şelgevtändă şanoida skopkissa, annettuloida kyzymizie myötj.

Brьhane pyvdi.... (midä? millä? missä? =) Paimenet paimennettьh... (midä? konza? missä? myttynäzellä lovalla?)

Lapşet kirjutettьh.... (konza? missä? min? myttynäzen şanelennan?)

Kolhoznikat niitetäh.... (millä? missä? konza? midä? myttynästä rulsta?)

Lapşet luajittьh... (min? myttynäzen tulen? konza? missä?)

Strela ozai (mih? myttynäzeh raidah?)

Şeppä tagov... (millä? missä? min piällä? myttyöllä molotkalla?)

§ 6-ş. Şanoin muvttuacenda şanonnaşşa. Şanan osnova i loppu.

45-ş zaduacca. Kirjuttuassja tockin neicci kirjuttakkua şana, talo, muvtellen händä, kuin pidäv svjazno paisseşşa.

Talo.

Kevhäldi kylän piäşşä eli yksi ... (mi?) Yksi lehmä kaikekşi hyväkşi oli şiinä ... (missä?) lellä kevhie nagrona piettih; nagruan paistьh i şih ... (mih?) näh. A kyläşşä oldьh i toizet tämän muozet ... (mit?). Kacotah kevhät, şto yksittläin ei şua spravnoiduo i organizuidьh kolhozan. Moneşta ... (mistä?) lieni yksi luja talohuş-kolhoza. Kebiembi lieni kolhozaşşa i kylän piäşşä eläjillä ... (millä?)

46-ş zaduacca. Kirjuttakkua stolbikkazeldь kaikki nimi şanan, talo, muvttuacennat, proidijaşta zaduacaşta. Loppu erottakkua piirrökşyöllä.

47-ş zaduacca. a) Kirjuttuassja, brigada, şanan revnah şeizattakkua skopkazih şobija kyzymine: mi? missä? midä? b) Kirjuttakkua kaikki, brigada, şanan muvtokşet. Muvttuacennuot loput erottakkua piirrökşillä.

Prьmiera:
Brigada.
Brigada-şşa.
. . . . . .

Udarnoi brigada.

3 № brigada, kumbazeşşa ruadav miän tätä, on udarnoi. Kaikki tämän brigadan clenat ollah udarnikat. Brigadaşşa kaikkiedah 10 mieştä. Udarnoilla brigadalla pidäv ruadua boikomma i paremmiin toizie. Kolmannenke brigadanke sorevnuicciecetah toizet brigadat.

Ei ammuin № 3 brigadan kirjutettьh ruşkiella lavvalla.

48-ş zaduacca. Kirjuttakkua şanelennaşta stolbikkazeh kaikki, leninşkoi, şanan muvttuacennat. Loput erottakkua piirrökşyzillä.

Leninskoi uglane.

Myö organizuiccima leninskoin uglazen. Leninskoissa uglazeşşa on kerätty kaikki, min myö tiijämmä Leninah näh. Leninskoilla uglazella zaveduijah vallituot tovarissat. I eninskoih uglazen varoin on erotettu oma şija miän zualaşşa.

49-ş zaduacca. Tulovat şanat şijottakkua şanondoih.

Prьmiera: Kevhät talot yhtevvyttih kolhozah.

talo	şano-n
talo-h	şano-t
talo-lla	şano-v
talo-şşa	şano-mma
talo-t	şano-kkua
talo-loilla	şano-tah

50-ş zaduacca. Alembuana ennettuloista şanoista erottakkua muvttellecijat pilrrökşyöllä, kuin on ozutettu proidljaşşa zaduacaşşa şanoinke talo i şano.

Koivu,	kyly,	perti,
koivun,	kylyn,	pertin,
koivulla,	kylyllä,	pertillä,
koivuşşa,	kylyşşä,	pertissä,
koivut,	kylyt,	pertit,
koivuloilla,	kylylöillä.	pertilöillä,
Şeizon,	strojin,	puhun,
şeizot,	strojit,	puhut
şeizov,	strojiv,	puhuv,
şeizomma,	strojimma	puhumma,
şeizotah,	stojiin,	puhutah,
şeizoin,	strojitah	puhuin,
şeizot,	strojiit,	puhuit,
şeizokkua,	strojikkua,	puhukkua.

Şanoin cuasti, kumbane muvttuacov, şanuocov lopukşi. Şanan cuasti, kumbane şeizov lopulla leşşä, şanuocov osnovakşi.

51-ne zaduacca. Yhen i een-ee şanan muvtokşet kirjuttakkua stolbikkazeh. Loppu erottakkua osnovaşta piirrökşyöllä.

Kala, kalua, kalalla, kaloilla.
Ruadaja, ruadajat, ruadajalla, ruadajua.
Rulevoi, rulevoida, rulevoilla, rulevoinke, rulevoih.
Şuan, şuat, şuav, şuamma, şuatta, şuahah.
Kuvlun, kuvluf, kuvluv, kuvlumma, kuvlutta, kuvlutah.

52-ne zaduacca. Alembuana annetuot azleşanat yhteyttäkkiä nimişanoinke. Şanonnat kirjuttakkua. Loput erottakkua piirrökşyzillä.

Prьmiera. Maşina nleglov. Maşinat nleglotah.

Tjopluha	Kulutah
Tjopluhät	Kuluv
Opaştuja	Certitäh
Opaştujat	Certiv
Puv	Painutah
Puvt	Painuv
Lumi	Venytäh
Lumet	Venyv

53-ş zaduacca. Kirjuttuassja piirrdäkkiä vain niin şanoin alla, kumbazin loput ei muvttuaceta.

Eglein tuvli. Eglein tuvldьh tuvlet. Ylci jogi rannan on meccä. Ylci jogi rannoin ollah mecät. Ruttoh kocahtь jänis. Ruttoh kocahettьh jänikset. Hukka kerdah peitty puvn taguah. Hukat kerdah peityttih puvloin taguah.

Yhet şanat şiduoclessja toizinke şanoinke muvtetah omat loput. (kylä, kyliä, kylälliä; kannat, kando, kannetah; hyvä, hyviä, hyvät); toizet şanat jiähäh muvttumatta (ennen, eglein, huomena, tämpiänä).

§ 7-ş. Nimişanoin cisla.

Nimişanat, kumbazet nevvotah yhen predmietan, şanuocetah ykşikön cislaşşa.

Nimişanat, kumbazet nevvotah moni yhen muostja predmiettua, şanuocetah monikon cislaşşa.

Prьmierat: veješta hädiäliecöv i **zvieri, i lindu, i rastenja.**

Vezi luadiv lozon, ruvcan, joven, jarven, bruvvun meren, okeanan.

Vejen kunehunnaşta liev tumana, hatakko, pilvi.

Veješta hädiäliecetäh i zvierit, i lunnut, i rastenjat.

Vezi luadiv lozot, ruvcat, jovet, bruvvut, järvet, meret, okeanat.

Vejen kunehunnaşta liętäh tumanat, hatakot, pilvet.

54-ş zaduacca. Alembuana annetuot nimişanat, kirjuttakkua monikon cislaşşa. Monikon cislan lopun alla piirdäkkiä.

Orla—orlat	Kala—
Slona—	Şiegla—
Stola—	Kylä—
Pedra—	Kynä—
Boju—	Kaivo—
Adra—	Şavu—
Perti—	Kirja—

55-ş znduacca. Alembuana annetuoşta şanellennaşta kirjuttakkua kaikki nimişanat, kumbazet ollah yksikössä, a şiidä kaikki nimişanat, kumbazet ollah monikoşşa.

Plotnikka.

Kirveş, pila, rubanka, lineikä i otviesa. Aivokkazeh hyö varuşşetah stuvlah lavdua. A revnaşşa abuniekat molotkat i stameskat. Ruamoiksi, kosjakoiksi slozitellah lavdoida.

56-ş zaduacca. Erotettuoista nimişanoista kirjuttakkua edizeh ne, kumbazet ollah yksikössä, a şiidä ne, kumbazet ollah monikossa cislaşşa.

Talvi.

Missä mivn mecän mielehine cuhu, ruvcin cilu, lovin kukat? Puvt ollah palljahat; talven hurştь katto gorat, lotkot i pellot. Jiähizen ketun alla mykkevdy ruvcca; kaikki jämpisty. Vain vihakka tuvli ulvuon tuvlov i taivaşta peittäv harmua põvry.

57-ş zaduacca. Kirjuttuassja muvttakkua şanonnat niin, stobь erotetuot nimişanat liettäis monikossa cislaşşa.

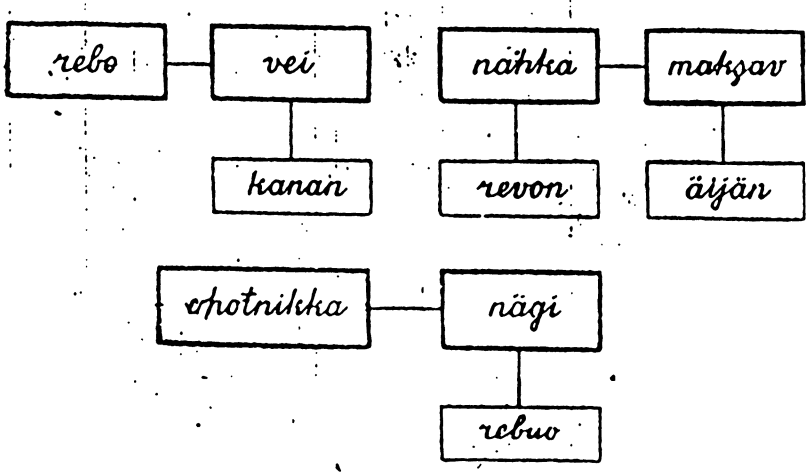
Prьmiera: Kolhozat vьpolnittьh leibäzadanjat. Kolhoza vьpolni leibäzadanjan.

Udarnikka aijalleh levähytti oman ruavon. Maşina ei şeizon ruavotta. Kulakko staraiccov vredie kolhozalla. Kulakko laşkov kolhozalr näh valehukşie. Kulakolla täşşä azieşşa avttav pappi.

§ 8-ş. Nimaşana kuin podlezaşcoi i kuin şelgevtändä şana.

Nimişana şanonnaşşa on podlezaşcoina einin şelgevtändä şanana.

58-ş zaduacca. Kaccokkua şanonnoin certjozat. Minä on jogo annetuoşşa şanonnaşşa şana, rebo? Myttynäne häneh voit şeizattua kyzymine?

59-ş zaduacca. a) Sravnikkua kaikki şanan, ruadǫ, muvtokşet loppuo myötȩ. b) Kirjuttakkua kaikki şanonnat, missä şana, ruado, on podiezaşcoina.

Ruado.

Ennen ruado lugieci pahuokşi. Nyt myö toizlin kaǫmma ruadoh. Ruavolla myö gordiecemma. Ruavoşşa myö niämmä čiistin, doblestin i geroistvan azien.

60-ş zaduacca. Kirjuttakkua şanonnat, kumbazissa şana, plo nera, on şelgevtändä şanana.

Pionera on kaiken muailman trudiecijoin lapşin tovarissa. Pioneraşta myö trьebuicemma hyviä opaşşundua. Pionera stremlecõv tiljändäh. Pioneralda pakoţah abuo pienemmät lapşet. Pionera ucastvuiccov borcuşşa şelgehyöştä, tervehyöştä. Komsomoljça avttav pioneralla. Pionena avttav oktjabrjonkalla.

61-ne zaduacca. Sostuavikkua omat şanonnat, ştobь alembuana annetuot nimişanat yksişsä oldais podiezaşcoina, a toizissa şelgevtandä şanana. Näin nimişanoin alla piirrdäkkiä.

Vezi. Jogi. Ciba. Muakunda. Borcu. Lovuşka. Şiga. Hyvbie. Kazi. Gora. Kukko. Kurgi. Cirku. Slona. Hebone. Nuagla. Solovei. Ruvcca. Kylä. Kynä. Ruzja.

Avukşi: Vezi pidäv kaikilla. Vejettä nikellä ei şua eliä.

§ 9-ş. Nimişanoin muvttuacenda.

Uvzi tanhuo.

Miän kolhoza stroji uvven hyvän tanhuon. Tanhuoh on luajittu late i şuvret ikkunat. Tanhuoşşa şeizotah lehmät. Şelgienä pietäh tanhuoda. Jogo pälviä tanhuoşta rabieşşetah tualiloida. Hyvä tanhuo, hyvänke kaconnanke şuvrennetah lypşykşen. Praviljnoitta kaconnatta i hyvättä tanhuotta lehmät rьgeneh läzitäh.

62-ne zaduacca. Şanokkua, myttynäzih kyzymizih vaşşatah ylembiänä annetuoşşa şanonaşşa, tanhuo, şanon muvtokşet.

63-ş zaduacca. Duvmalgua i kirjuttakkua şanonnat, ştobь jogo şanonnaşşa oliis yksi şana alembuana anettuloista şanoista. Şiidä şanokkua myttynäzeh kyzymizeh vaştuav jogo şana näistä şanoista.

Avukşi: Kevhäldi elävä yksinäne talo (mi?). Mie lähen kalua (midä?) pyvdämäh.

talo	aştovanke
vellen	traktoratta
cikolla	udarnikakşi
katokşelda	traktoristana
kalah	ajeroplanan
mecäşşä	brigadua
tuhjoşta	

1. *ken (on) mi? (on)* — susieda, talo.
2. *kenen? (nimi)? min (nimi)?* — susiedan, talon
3. *-kellä? milla?* — susiedalla talolla
4. *-keldä? mildä?* — susiedalda, taloida
5. *-keh? mih?* — susiedah, taloh
6. *-keşşä? mişşä?* — susiedaşşa, taloşşa
7. *-keştä? mistä?* — susiedaşta, taloşta
8. *-kenenke? minke?* — susiedanke, talonke
9. *-kettä? mittä?* — susiedatta talotta
10. *kekşi? miksi?* — susiedakşi, talokşi
11. *kenenä? minä?* — susiedana, talona
12. *kenen (niän)? — min (niän)?* — susiedan, talon
13. *kedä? midä?* — susiedua, taluo.

Nimişanat muvttuacetah şeizatettuloida kyzymizie myötj.

Täinä muvttuacenda şanuocov nimişanoin muvttuacennakşi.

On 13 gruppua kyzymizie, kumbazie myötj muvttuacov nimişana:

1. *ken (on)? mi (on)?* einin *ket (ollah)? mit (ollah?)*
2. *kenen (nimi)? min (nimi)?*
3. *kellä? millä?*
4. *kelda? milda?*
5. *keh? mih?*
6. *keşşä? missä?*
7. *keştä? mistä?*
8. *kenenke? minke?*
9. *kettä? mittä?*
10. *kekşi? miksi?*
11. *kenenä? minä?*
12. *kenen (nian)? min (nian)?* einin *ket (nian?) mit (nian)?*
13. *kedä? midä?*

Näidä kyzymizie myötj nimişanalla on 13 muvtoşta.

64-ş zaduacca. Muvttakkua nämä şanat, kaikkie muvtokşie myötj:

Tätä, şeinä, kolhoznikka, plüvga.

65-ş zaduacca. Şanokkua kumbazih kyzymizih vaşşatah erotetuot şanat alembuana annetuoşşa şanelennaşşa. Şiidä şanokkua, kumbazet muvtokşet vaşşatah näih kyzymizih.

Mişan stola.

Mişalla koissa kirjuttuassja ei ollun stolua. Hanellä stolana oli pälualleh kiännetty juaşşikka. Şuvri hädä oli Mişalla stolaşta.

Tuattoh şano Mişalla:

— Ev missä kirjuttua, nin luaji stola iceş.

Mişa varuştь stolah varoin lavdua i pani kuivah. Stolan şorkih varoin hiän halgai koivuzen curkan nelläkşi. Kuivannuot lavvat hiän strugi, plotti revnakkeh i kolotti şorkih. Täh rukah lavva i curka luadiecettьh stolakşi.

Şiidä Mişa luadi stolah juaşşikkazen, ştobь stolaşşa pidlä kniigoida 1 tetrattiloida. Stolan Mişa şelzatti paraşşoppeh. Nyt Mişan kniigat 1 tetratit şyvveşşä ei häkyteta nikellä.

Ei pie heidä stolalda lykkie pois. Kaikki on stolalla omilla şijoilla. Omatta stolatta Mişalla oli paha ruadua. Omanke stolanke ruado koheni.

Ajeroplana.

Ylähänä kuvlu ajeroplanan urьzenda. Mişa hyppäi kaccomah ajeroplanua. Hatakkoloin taguada hiän dogadi lendäjän ajeroplanan. Ajeroplana nägy, kuin pikkarane lindune. Hiän kyzy tuatoldah:

— Kuin ajeroplanat pizytäh ylähänä?

Tuattoh vaştai:

Ajeroplanat luadiecetah şuvrinke şilbiilöinke. Şiivet lendiäşşä ei laşkieta ajeroplanua langiemah.

66-ş zaduacca. Şanokkua, kumbazissa muvtokşissa şelzov täşşä ajeroplana, şana.

12-ş muvtoş yksikõşşä lopieccov $n=h$, kuin 1 2-ne muvtoş, a monikoşşa $t=h$, kuin 1 1-ne muvtoş.

Konza nimişana loppieccov $n=h$, pidäv duvmalja, on go hiän 12-şşa muvtokşeşşa einin 2-şşa. A konza nimişana loppiecov $t=h$, pidäv duvmalja, on go hiän 12-şşa muvtokşeşşa einin 1-şşa muvtokşeşşa.

67-ş zaduacca. Şanokkua, kumbazissa muvtokşissa şelzotah alembuana annettuloissa şanonnoissa erotetuot şanat.

Vanja luadi duplinkazen. Duplinkazen lovkkone oli pikkarane, ştobь ei mahuttais bronit. Petjan tuatto ottь Petjan linnah. Kolhozan pellot ollah kynnetty. Myö organizuiccima kolhozan. Kolhozan pellot ruaduacetah maşinoilla. Hanhet şygyzyllä uijitah lämbimäh randah. Mişa dogadi lendäjät hanhet. Kolhoznikat puijah ruista molotilkalla. Mie tunnuşşiin puiccijat kolhoznikat.

Opaştaja toi linnaşta opaşşunda kniigat. Nämä kniigat ollah hyvät.

§ 10-ş. Tunnuşşana.

Şanat, kumbazet nevvotah myttynäzet ollah predmietat, şanuocetah tunnuşşanoiksi:

Şuvri kodi, ruşkie flaga, şulkune lenta.

68-ş zaduacca. Jogo predmiettah näh şanokkua, milhine hiän on (mistä luajittu)?.

Avukşi: Kodi (milhine)? — puvhine. Purdьlo (milhine)?—şavihine. Orane (miinine)? — staljnoi.

Perti... Nuagla... Cerniiliccä ... Katoş... Paljto... Paida... Portfeli... Miäccy...

69-ş zaduacca. Nevvottuo myötj lopetelgua. Piirrdäkkiä niin tunnuşşanoin alla, kumbazet nevvotah min nägözet ollah predmietat.

Avukşi: Muacuhakukka — keldane.

Muakku...	Romaşka...
Oraşkukkane...	Fialka...
Landьşa...	Heinä...
Hilli...	Nogi...
Suaharo...	Şuola...
Lumi...	Karbalo...
Mancikka...	Mussikka...

70-ş zaduacca. Annettuoih nimişanoih vallikkua tunnuşşanat, kumbazet nevvottais myttyöt ollah predmietat (milhizet, min nägözet, min magehuot).

Milhizet	*Min nägözet*	*Magehutta myötj*
Stola...	Purdьlo...	Suaharo...
Kynä...	Stola...	Şuola...
Rengi...	Kirpiccä...	Limona...
Purdьlo...	Cuasut...	Percu...
Paljto...	Ogurca...	Karbalo...
Paida...	Jäiccä...	Mezi...
Stokana...	Denga...	Uksussu...

71-ne zaduacca. Jogo nimişanah vallikkua şobija tunnuşşana niistä. kumbazet ollah annettu alembuana skopkissa. Kirjuttakkua kakşittaizilin nevvotuon rukah.

Ruvcca boikol. Flaga ... Kodi ... Tammi ... Päivä ... Suaharo ... Kolhoza ...

(şelgie, korgie, magie, kivihine, ruşkie, obrasçovol).

Jogi levie. Tähti ... Zorja ... Räbinä ... Koivu ... Uvlicca ...

(mostittu, korgie, huomnekşelline, valgiezvolane, losnija).

Järvi madala. Juablokka... Talo... Puv... Huomneş... Luvenda ... Flaga ...

(magie, interesnoi, kivine, kolhoznoi, ruşkie, okşakaş, vilu).

72-ne zaduacca. Annettuloih tunnuşşanoih vallikkua nimişanat.

Pimie, şagie, vanha ... Kudrjuavoine, valgiezvolane... Valgien şelgie, golubane ... Staljnoi, kolmeotvualane ... Krasnoi doblestnoi ... Revoljucionnoi, ruşkie ... Obrazçovoi, udarnoi ... Valgie, magie, kova... Vihma, vilu, pimile... Şyvä, kiehuja, sinine...

73-şaduacca. Lugekkua şanelenda. Jogo erotettu tunnuşşana kirjuttakkua zenke nimişananke, kumbazenke hiän şobiv.

Avukşi: Huomnekşelline kaşşe.

Kezä muissannat.

Pakkazen aigah on mieleh muissutella 'kezäh näh. Parahaşth muissan mie yhtä guljavuo. **Huomnekşelline** kaşşe vielä ei istuocen heinih i vozduhaşşa kuvlu aigane sьrosti, konza mie viijiin ahozeh.

Sviezoine tuvlut armaşteli mivn ihuo. Şelgie päiväne armahazeldь kacco mecän taguada. Myttynäne şomehuş! Golubane, pocki sinine taivahan kumpalo vaştuaci edälizeh

muan randah. Palava päiväne katto kaiken ymbäryssän. Mivla iessä on kuin kämmenellä, edähine kylä.

74-ş zaduacca. Annettuo prьmierua myötj kirjuttakkua vaştamiellzet tunnuşşanat jogo şanonnan kohtah.

Avukşi: Hyvä mieş. Paha mieş.

Jygie takka.	Madala kodi.
Uvzi kodi.	Alimmane paljcane.
Lozie jiä.	Korgie puv.
Lämmin şiä.	Vägövä hebone.
Şelgie vezi.	Pattьe koira.
Muşta vyö.	Näbie veicci.
Pimie yö.	Şuvri kivi.

§ 11-ş. Tunnuşşanoin muvttuacenda.

Muvttuacennan prьmiera.

1. Nuori	tammi
2. nuoren	tammen
3. nuorella	tammella
4. nuorelda	tammelda
5. nuoreh	tammeh
6. nuoreşşa	tammeşşa
7. nuoreşta	tammeşta
8. nuorenke	tammenke
9. nuoretta	tammetta
10. nuorekşi	tammekşi
11. nuorena	tammena
12. nuoren	tammen
13. nuorda	tammie.

Tunnuşşanat rьgenemmä muvttuacetah niin-ze, kuin nimişanat. Eravvuşta on vähä.

duacca. Muvttakkua şanat nuori tammi, monikossa. Kirjuilh nimişanoih şobijat tunnuşşanat.

kşi: Puvhine stola. Magie suaharo. Uvzi paljto.
kynä, purdьlo, suaharo, cuasut, kirpiccä, şuola,
rbalo, paida, ogurca, meri, heinä, nogi, mancikka,
'ä, takka, peldo, şilda, şkola.

§ 12-ş. Nimenşijallizet.

duacca. Lugekkua oigieşta i vazameşta stolbikkazista şa-
Myttynäne heilä keşşeşşä eravvuş? Myttynäzet şanat
tolbikkazeşşa şeizotah, Kolja, Koljan, tovarissat, şanoin

a Kolja popadi avan-
Koljua cyt ei läpe-
i dogadittьh Koljan
:sat.
ssat piäşşetih Koljan.

1. Talvella Kolja popadi avandoh.
2. Vezi händä cyt ei läpehyttän.
3. Tämän dogadittьh hänen tovarissat.
4. Hyö piäşşettih Koljan.

Şanoissa voijah olla şanat: mie, şie, myö, työ, hyö,
bazet ollah kirjutettu einin şannottu şanoin neicci.
Nämä şanat şanuocetah **nimenşijalliziksi.**
Mie, myö, ollah **enzimäzen personan** nimenşija-
şie, työ, ollah **toizen personan** nimenşijallizet.
liän, hyö, ollah **kolmannen personan** nimenşija-
Enzimäzekşi personakşi şanuocovze, ken pagizov;
ekşi ze, kenenke paissah, **kolmannekşi** ze, keh näh
sah, einin ze, mih näh paissah.

nşijallizin muvttuacenda.

Yksikkö	*Monikko*	*Yksikkö*	*Monikko*
1. mie	myö	1. şie	työ
2. mivn	miän	2. şivn	tiän
3. mivla	meilä	3. şivla	teilä
4. mivlda	meildä	4. şivlda	teildä
5. mivh	meih	5. şivh	teih
6. mivşşa	meissä	6. şivşşa	teissä
7. mivşta	meistä	7. şivşta	teistä
8. mivnke	meinke	8. şivnke	teinke
9. mivtta	meittä	9. şivtta	teittä
10. mivkşi	meiksi	10. şivkşi	teiksi
11. mivna	meinä	11. şivnä	teinä
12. mivn	miät	12. şilmä	teidä
13. milma	meidä	13. şilma	teidä

Yksikkö	*Monikko*
1. hiän	hyö
2. hänen	hiän
3. hänellä	heilä
4. häneldä	heildä
5. häneh	heih
6. häneşşä	heissä
7. häneştä	heistä
8. hänenke	heinke
9. hänettä	heittä
10. hänekşi	heiksi
11. hänenä	heinä
12. hänen	heidä
13. händä	heidä

7-ş zaduacca. Kolmen tockan neicci kirjuttakkua, kunne pidäv, işijalline.

Miän kolhoza.

Miän kolhoza şanuocov „Uvzimuailma". . . mäni 57 kevi keşkikerdazin taluo. Talohukşen hyviin şeizatannan

tuacci ... näh ei vain kerdua kirjutettu gaziettoih ... kaikin lugietah obrasçovoiksi. Mulloin vbistavkalla ... annettbh premiin.

78-ş zaduacca. Kolmen tockan neicci şeizattakkua nimenşijalline, hiän, şobijah muvtokşeh.

Jaslit.

Manja tjota ruado zavodalla. Zavodala ... toko läksi 8 cuasuo ... on tyttöne. Jogo huomneşta, ruavolla lähtiessä, Manja tjota ottav iccienke tyttözen i şuattav ... jasliloih. Ruaduassja Manja tjota ei huolutteliece ... näh. Manja tjota tiedäv, şto ... şielä on hyvä: kizatah ... kacotah ... aijalleh şyötetäh, muata pannah. A ruavon jälgeh tjota tulov tyttözen luoh i yheşşä ... mänöv kodih.

§ 13-ş Azieşanoin muvttuacenda.

79-ş zaduacca. Kirjuttuassja piirdäkkiä azieşanoin alla.

Pövry.

Pövry şuvreni. Ka hiän novzi gorazella, tuvrikalleh pyörähti, puihahtb aştujan piäştä piälicci, vingahtb pelloşşa i luottuaci kyläh. Şärähettih peitit, liccuacettbh toine toizeh, umbipäih kattuacettbh lumihizella vuattevkşella i varaten vuotetah pattbeda pövryö. A pövry vihazemma ennistä luotteliecov i rbftelliecov ahtahissa kujoloissa i uvlicoissa. Katkov okşie, luokşiv gracoin pezoloida. Kaikkielda päitj napadaiccov pertilöih, vinguv rannakşissa, buravoiccov katoşta, rbvhtov olgi livhtehie. Pattbe ulvoneh tävtti kaiken lähizen ilman.

80-ş zaduacca. Kolmen tockan neicci şeizattakkua azieşana (vallikkua alembuana avukşi annettuloista şanoista).

Krasnoarmeiça, traktorista, şeppä.

(Ken kuin şanov?)

Krasnoarmeiça traktoristalla: — Mie ... SSSR-ua, şie traktoralla ..., a hiän (şeppä) ravdua ...

— Şeppä krasnoarmeiçalla: — Mie ... ravdua, şie ... SSSR-ua, a hiän (traktorista) traktoralla ...

Traktorista şepällä: — Mie traktoralla ..., şie ravdua ... a hiän (krasnoarmeiça) ... SSSR-ua.

Avukşi:

Mie vardeicen.	Mie tavon.
Şie vardeicet.	Şie tavot.
Hiän vardeiccov.	Hiän tagov.
Mie pruavin.	
Şie pruavit.	
Hiän pruaviv.	

81-ne zaduacca. Ielleh päin annettu zaduacca muvttakkua niin: nimenşijallizet mie, şie, hiän, şeizattakkua monikon luguh (myö, työ, hyö), a tockin neicci ottakkua azieşana avukşi annettuloista stolbikkazista.

Avukşi:

Myö vardeicemma.	Myö tavomma.
Työ vardeicetta.	Työ tavotta.
Hyö vardeijah.	Hyö tavotah.
Myö pruavimma	
Työ pruavitta	
Hyö pruavitah.	

Konza azieşana yhtevdyv enzimäzen, toizen i kolmannen personoin nimenşijallizenke (mie, şie, hiän, myö, työ, hyö), hänen loput muvttuacetah.

Azieşanan muvtuacenda personoida myötş şanuocov azieşanan muvttuacennakşi.

82-ne zaduacca. Kirjuttakkua muvttuan yksikössä i monikossa azieşanat: kannan, tavon, ravizen, issun. (jogo azieşana eris). Loppuloin alla piirrdäkkiä.

Yksikkö	*Monikko*
Mie ... (midä ruan?)	Myö ... (midä ruamma?)
Şie ... (midä ruat?)	Työ ... (midä ruatta?)
Hiän ... (midä ruadav?)	Hyö ... (midä ruatah?)

§ 14-ş. Nygyne, endine, novzova azieşanan aijat.

Mie luven kniigua. Mie luviin kniigua. Mie kannan. Mie kannoin. Mie tahon opaştuo. Mie tahoin opaştuo.

Azieşanat voijah olla nygyzen i endizen aijoin formissa. Nygy aijan forma ozuttav, şto azie mänöv nyt, pagina aigah; endizen aijan forma ozuttav, şto azie oli ennen.

83-ş zaduacca. Jogo azieşana, şelzatfakkua nygyzeh i endizeh aigah.

Avukşi: Strojin, strojiin.

Strojin.... Kohennan.... Avtan.... Opaşşan.... Vardeicen.... Ucastvuicen.... Sorevnuicciecen.... Interesuicciecen.... Kergien.... Mahan.... Kazvan....

84-ş zaduacca. Azieşanoin nygy aiga muvttakkua endizellä azieşanoin aijalla.

Uvzi eländä.

Myö luajimma uvven elännän. Kohenov kaikki miän eländä. Yksinäzet talot yhtevvytäh kolhozoih. Linnoissa, sovhozoissa, kolhozoissa avavvutah tuliatat obşcestvennoida stolovvoida. Naine piäzöv kivguan i kartan ruadoloista. Rahvaş opaştuv kuljturno viettämäh jovduaigua.

Ştobь ozuttua, şto azie mänöv novzovana aigana, voit ottua azieşana nygyaijan forma. Azieşanan nygyaiga i novzova aiga şanuocetah yhteh rukah. Eravvuş nägyv vain mieldä myötj.

85-ş zaduacca. Şanokkua, missä pagina on nygy aigah näh i missä novzovah aigah näh.

Nyt kolhoznikat kylvöh varoin varuşşetah siemen leible. Kezä vielä ei kerrьn, no hiän väliän tulov. Tämpiänä myö

şkolaşşa luvemma interesnoida kniigua, huomena kirjutamma lugiettuoh näh. Miän udarnoi brigada nagoli hyvlin varuştav urokkoida. Tulima linnah ekskursiih, a nedelin piäh uvveştah lähemmä kodih. Eglein panima inkubatorah jäicciä, a kahen kymmenen päivän jalgeh viljitäh tipazet.

§ 15-ş. Azieşanan infinitivat.

Azieşanan forma, kumbane vaştuav kyzymizeh, midä ruadua? einin midä luadiv? şanuocov infinitivakşi.

86-ş zaduacca. Tockin neicci kirjuttakkua infinitiva, kumbane şobiis skopkissa annettuloih kyzymizih.

Orbşa opozdaiccov urokoilla: ei voi... (midä ruadua?) Lambahilla on pitkä villa: aiga heidä... (midä ruadua?) Jo on 7 cuasuo: aiga... (midä ruadua?) Hiän läziv: pidäv hänellä postelih... (midä ruadua?) Takka on jygie: mivla ei şua händä.... (midä ruadua?) Tämä on ylen kallis kniiga: pidäv händä ...(midä ruadua?)

Avukşi: Keritä, männä, opozdaija, laşkiecie, äbäzöiljä, kandua.

87-ş zaduacca. Kirjuttakkua edizeh, midä on polezno ruadua, a şiidä — midä on vredno ruadua. Infinittivan alla piirrdäkkiä.

Midä on polezno i midä vredno ruadua.

Aivoin laşkiecie. Myöhä laşkiecie. Şukşloilla curata. Kupaija muvaşşa veješşä. Zanimaiciecie fizkuljturalla. Äijäldi şuorbecie. Huomnekşella hieruocie tuorehella käzipaikalla, kaşşetuolla perti vedeh. Olla ägieşşä pertissä. Curata konjkazilla. Kupaija mereşşä. Curata raccahilla.

88-ş zaduacca. Kirjuttakkua şeizattuan tockin neicci infinittiva.

Vuodehizeh otcottuh.

Opaşşunda vuvven lopukşi miän gruppalla pidäv... kaiken vuvven ruavoşta. Otcotukşi pidäv hyvlin... Pidäv hä-

neh ... Jumala opaştujat Nikella ei pie ... täštä yhtehizeştä ruavoşta.

Avukşt: puata, vedä, otcitaicciecie, varuştuacie.

89-ş zadunacca. Kirjuttunessja skopkih şelzättakkua se kyzymine, kumbazeh vaştuav skopkan jälgeh şelzoja şana. (mildä ruadua? mildä ruadav? mildä ruatah?)

Igäh hän (....) kiräihtäv. Ei pie (....) kiräihtiä. Velli jo (....) laşkiecov. Vellellä on algu (....) laşkiecie. Hän tahtov (....) laşkiecie. Päivine jo (....) laşkiecov. Hebozet boiko (....) hypätäh. Tiälä on varattava näin boiko (....) ajua.

Karjelan kieleşşä nevvotuon infinitivan lizäkşi on vielä 1 toine infinitiva. Hän vaştuav kyzymizih mildä ruadamah? elnin mildä luadimah?

90-ş zadunacca. Tockin neiced kirjuttakkua toine infinitiva avukşi annettuloista infinitivoista.

Kezällä lapşet kävväh meccäh ... marjua. Emändä pani kivguah ... rokan. Kolhoznikat lähteih meccäh halguo ... Lapşet talvella kävväh peldoh.... şukşiloilla. Opaştujat männäh şkolah .. Naizet männäh ... pelvahie.

Avukşt: pilmäh, kerzämäh, kitkömäh, opaştumah, keltymäh, curnamah.

91-ne zadunacca. Kirjuttakkua, ken mildä männöv ruadamah.

Opaştaja männöv şkolah.... lapşie. Niittäjät männäh lovalla.... Kalanlekat lähteih jovella.... kalua. Iva dlädö tuli pajah.... hebozie. Pezijät ruputeiteh ruvguiloilla vuattiet.... Vanja männi.... krolikkazie.

92-ne zadunacca. Kirjuttakkua tockin neiced kunne pidäv ennämäne elnin toine infinitiva.

Kalan pyvvändä.

Myö tovarissanke varuştuacemma ... kalua. Pidäv ... syömistä, muaşta ... şättiä, silmoih ... onget. Şilloin volt lähtie ...

Vielä pimiellä mänen ... tovarissua. Jovella tulduoh pidäv ... missä on äijä kalua. Ongittuassja ei pie ... Kodvazin tuacci liipkaine rublev... vedeh. Täinä zavodi...enzimäine kala.

Azieşananke, ruveta, şanuocov lagoli toine infinitiva. Primierat: **Mişa rublev luadimah iccielläh konjkazie. Fenja rubel ombelomah koittua. Kolhoznikat tahotah ruveta niittämäh kieverie kosilkalla.**

93-ş zaduacca. Kirjuttakkua tockin neleel infinitiva.

Kolhoznikat şygyzyllä ruvetaih.... rugehen şängie. Kevällä männ kyläh ruvettah... şkolua. Puolen talven opaştuihuoh myö rublemma kymmenen päivlä... Mişa rubel... stoluа, a lieni vain tubaretka. Laşkov luuda, nin myö rublemmah lumihistja gorua. Şälgievällä on kolme vuotta, pidäv ruveta, hänellä...

§ 16-ş. Otriçanja azieşanoinke.

Mie pyvhin tuorchella vaşşalla laletta. Mie en pyvhi kuivalla vaşşalla laletta. Şie opaşşut hyvin kirjuttamah. Şie et opaşşu hyvin kirjuttamah. Hiän mahtav luadie ajeroplanan modelie. Hiän ei maha luadie ajeroplanan modelie. Hyö şanellah lugiettuoh näh. Hyö ei şanella lugiettuoh näh.

Karielan kieleşşä otriçanja azieşananke şanuocov şanoilla **en, et, ei** i n. i.

Otriçanja karielan kieleşşä muvttuacov personua i cislua myötä, kuin azieşana.

91-ş zaduacca. Muvttakkua şanonnat niin, ştobi heissä olis otriçanja.

Lumi şuli.. Vihöttav heinäne. Kirjavoitetah kuzkuzet. Ciretetäh linduzet. Keviä kergii. Mie kävelen kengättä. Myö ruamma ogordaşşa.

95-ş zaduacca. Muvttakkua şanonnat niin, ştobi heissä ei olis otriçanjua. Kevän neleel kirjuttakkua talveh näh.

Keviä.

Lumi ei veny peldoloilla. Vezi ei ole jäädyn. Pakkane ei kylmätä käzie. Tuvli ei vihakaldo tuvle. Taivaş ei ole katettu pilvilöillä. Mie en kävele turkiloissa. Myö emmä şalbuale ikkunoida. Ei pie lämmittiä ljozankua.

86-ş zaduacca. Muvttakkua personua i cislua myötj nämä azieşanat otriçanjanke.

En laisutteliece. En lavlä. En ite. En läzi.

§ 1-ne. Şanelenda, ravahanda i kyzyndä şanonnat.

Midä pidäv şih varoin, ştobь kuin şuav levähyttiä kolhoznoi strojiteljstva? Täh varoin kaikkie ennen pidäv ze, ştobь kolhoznikoilla oliis valmis i ruadoh godiecija mua. On-go tämä teilä? — Da, on. On tiettävä, şto kaikki parahat muat ollah annettu kolhozoilla i lujah hiän tagah ze mua lujennettu. Toiziksi täh varoin pidäv, ştobь kolhoznikat voidais poljzuiciecie traktoroilla i maşinoilla.

Ollah-go ne teilä? — Da, ollah.

Täh varoin pidäv jällicestь, ştobь praviteljstva kaikeşta viäştä avttais muanruadajilla rahvahan viällä i dengalla. i ei andais vihaznikoin klassoin jänokşillä rьkkuo kolhozoida. On-go meilä tämän muone praviteljstva?

— Da, on. Hiän kuccuocov ruadajin i muanruadajin sovetskoi praviteljstva.

(Stalin 1-n Vsesojuznoin udarnikoin-kolhoznikoin sjiezdalla paginaşta 19 fevraljana 1933 v.)

1-ne zaduacca. Kirjuttakkua ylembiänä annetuoşta t. Stalinan paginaşta ne kyzymizet, kumbazih şiinä ze on annettu vaştavkşet. Jogo kyzymizellä jällesti uvdeh strockah kirjuttakkua i vaştavş häneh.

Lugekkua kuvlovaştь puaraziin kyzymizet i heih vaştavkşet. Sravnikkua länen muvtundua myötj, kuin työ luvetta kyzymizie i

heih vaştavkşie. Myttynäne znuakku şeizov kyzyndäşanonnan lopuşşa i myttynäne znuakku vaştavşşanonnan lopuşşa?

Şanonnat, kumbazissa on kyzyndä, şanuocetah **kyzyndä şanonnoiksi**, a şanonnat, kumbazissa on prostoi şanelenda, şanuocetah **şanelenda şanonnoiksi.**

Kyzyndä şanonnoissa rьgeneh kirjuttuacetah elnin şanuocetah kyzyndä şanat: **missä? kunne? kuin? myttynäne? kenen? mintän?** I n. i. elnin kyzyndä abuşanane go.

Kyzyndä şanondoida şanuossja iäni vienovduv, a şanelenda şanondoida şanuossja lopuşşa järenöv.

Kyzyndä şanononnan loppuh şeizattuacov kyzyndä znuakku, a şanelenda şanonnan loppuh — **tocka.**

2-ne zaduacca. Kirjuttakkua i şeizattakkua mieldä myötj şobijat piettellecendä znuakut (tockat elnin kyzyndä znuakut).

— Şie olet sliesari
— Da, sliesari
— Missä ruavoit
— Baltiiskoilla zavodalla
— Viikon-go
— Yhen vuvven
— Mintän uijlit
— Oliin otettu Krasnoih armiih

3-ş zaduacca. Kirjuttakkua şobijat kyzyndä şanonnat, kumbazih annetuot täşşä şanonnat lietäh vaştavkşina.

— . . . . . .
— Ivan Vasiljevic Kuzneçov.
— . . . . . .
— Kakşikymmendä vilzi.
— . . . . . .
— Sormovskoilla zavodalla.
— . . . . . .
— Sliesarina.
— . . . . . .
— Da, udarnikka.

4-ş zaduacca. Kirjuttakkua kyzymizet tiän kolhozan rabieşşanda kampanjah nähy kyzykkiä, kuin on organizuidu kompanja, mit jo ollah rabieşşettu, mit vielä ev rabieşşettu i myttynäne pluana on huavaşşettu jiännyöh rabieşşandah varoin.

5-ş zaduacca. Kirjuttakkua kyzymizet vaştuandoih, kumbazet ollah annetuoşşa Nekrasovan kirjutannaşşa. Kyzyndä şanonnoin loppuh şeizattakkua kyzyndä znuakku.

— . . . . . .

— Tiettävä mecäştä: kuvlet tätä leikkuav, a mie vejän.

— . . . . . .

— Pereh ze şuvri on, da kakşi mieştä muzikkua kaikkiedah: miän tätä, da mie.

— . . . . . .

— Vluaseiksi.

— . . . . . .

— Kuvveş proidi.

6-ş zaduacca. Lugekkua privetstvilt Krasnoilla armillla. Min helsää znuacitah ravahanda znuakut?

Krasnoin armiin privestvuinnaşta, konza hänellä tävdy 15-ta vuotta.

Tovarissat—krasnoarmeiçat, komandirat, politrukatl Ni minuvtakşi elgiä unahtakkua Sovietan sojuvzan vojennoin opasnostiel Olgua varuzinal Lujendakkua disçiplinua, opaştukkua voina azeihl Olgah terveh Krasnoi armii, Sovietan sojuvzan urhakka i vägövä vardeiccijal

ÇK VKP(b).

Tervehyş ruadajin i muanruadajin Krasnoin armiin boiçoilla, komandiroilla i politrukoillal

Miän muakunnan ruadajat, voittuan loppehuoh viizivuodizen nelläşşä vuvveşşa, vooruzaijah Krosnoida armiida uvzilla oborona orudjoilla. Tiän azie, tovarissat, opaştuo hyvin vladeimah näillä orudjoilla i vьpolnie muakunnalla

annettu toivotuş, jesli vraga tahtov napadie häneh. Tovarissat! Ylembläna pidäkkiä Leninan znuamenua, Kommunizmaşta borcuinda znuamenua! Olgah terveh, urhakka Krasnoi armii, hänen rukovodija, hänen Revvojensovjettal

Stalin.

Sanelennat voijah nevvuo şanelijan cuvstvat (diivuinda, ihaşşunda i n. i.). Heidä şanotah iänen vägevtännänke. Tämänmuozet şanelennat şanuocetah **ravahanda şanonnolksi.**

Hiän loppehuoh şeizattuacov **ravahanda znuakku.**

7-ş zaduacca. Kirjuttuassja şeizattakkua şanonnanlopuşşa şobija znuakku.

Lucci vähembi, da paremmiin

Lenin.

Ruado SSSR — aşşa — sluava, cisti, doblestii geroistva azie

Stalin.

Novzova aiga liev cesnoildь ruadajin miehilöin

M. Gorjkii.

Miän ruşkie znuamena on — Kommunizma, i miän svjaşcennoi lozunga — borcuinda

D. Bednьi.

8-ş zaduacca. Lugekkua basnja personoida myötj, sobljudaljen intonaçiida, kuin on nevvottu plettellecendä znuakkuloilla (kyzyndä znuakku, ravahanda znuakku i tocka).

Ljubopьtnoi.

Krьlov.

„Armaş tovarissa, terveh! Missä oliit?" — „Kunstkamerassa,* mivn armaş. Cuasuo kolme kävellin... Myttynäzie zvierilöidä, myttynäzie linduloida vain en nähnyn! Myttyot liipukkaret, pöpökkäzet, börözet, kärbäzet, torokkanazet!

* Kunstkamera — harvah löydyjin predmietoin muzei.

Min pienehyöt jumalan lehmäzetl On, toveştah, pienembiä i bulavhkan piähyttäl"—„A näit go slonua? Myttynäne hiän on kaccuon? Şie koneşno duvmaicliit, şto goran vaştait?"

„Da razi hiän şielä on?" „Şielä."—„Nu, varavelli, olen täh kerdah viärä: slonua ka mie şielä en i kekşin".

§ 2-ne. Kucunda.

Tovarissat, ylembiäh Leninan znuamenal
Ylembiäh, tovarissat, Leninan znuamenal
Ylembiän Leninan znuamena, tovarissat!
Petja, myö tahomma laşkie şeinägaziettua.
Myö, Petja, tahomma laşkie şeinägaziettua.
Myö tahomma laşkie şeinägaziettua, Petja.

Miän paginaşşa vaştavvutah şanat, kumbazet nevvotah, kellä myö şanomma.

Hyö şanuocetah **kucunnoiksi.**

1. Jesli kucunda on şanonnan alluşşa, nin hänen jälgeh seizattuacov zapjatoi.

Lapşet, konza työ şuorietta ekskursijah?

2. Jesli kucunda on şanonnan keşşeşşä, nin hiän molemmilda päilj erottuacov zapjatoiloilla.

Konza työ, lapşet, şuorietta ekskursijah?

3. Jesli kucunda on şanonnan lopuşşa, nin hänen edeh şeizattuacov zapjatoi, a hänen jälgeh tocka, einin ravahanda znuakku, einin kyzyndä znuakku, kuin pidäv mieldä myötj.

Konza työ şuorietta ekskursijah, lapşet?

9-ş zaduacca. Alembuana annettuloissa şanonnoissa şijota kucunda keşki şanondah.

Pionera, nagoli muissa omua proletarlatalla sluvzinda objazannostiel

Vozatoi, kluvban dezurnoin myttyöt objazannostit?

Marja Antonovna, huomena myö luajimma ekskursiin fuabrikalla. Smirnov, şivla anduacov pagizenda. Grazdanina

sudja, ana mivla şanuo şellityş. Ruadajat naizet, 8 martana miän pruazniekkal Pjotr Ivanovic, şivla on työnnetty kirja. Brьhat luajimma Leninan uglazen!

Kucunda voiccov olla şanottu yhellä einin monella şanalla.

Pionera, muissa Iljicän vakuşşandoida!
Nuori tovarissa, nagoli ole valmis!
Kaiken muailman proletariit, yhtevdykkiä!

10-ş zaduacca. Kirjuttuassja şeizattakkua piettellecendä znuakut.

Lavla humaja şuvri linna. Lövhkä Enzimäzen Main päivä. Molotka i cirpi şeizokkua varuzina.

Pruaznuice vällyttä miän randa. Şiirry tieldä vanha ilma. Novşkua kaiken ilman ruadajat.

11-ş zaduacca. Kirjuttakkua omaş şanonnat kucunnoinke.

1. Pakokkua tovarissalda kniiga lugiettavakşi.
2. Şanokkua omaş gruppan opaştujilla, ştobь piettäis şelgienä klassua.
3. Mainikkua MOPR-an clenoilla, ştobь ei unahettais makşua clenskoiloida vznosuloida mänijäştä kuvşta.
4. Şanokkua opaştajalla, mintän työ että ollun klassaşşa.
5. Pakokkua sobranjan predseduateljalda annanda paissa.
6. Şanokkua redaktoralla, şto työ varuştьja zametkazen şeinä gaziettah varoin.

§ 3-ş. Azieşanan käşşendä forma.

Lujennat SSSR-an oboronua.	Lujenna SSSR-an oboronua!
Otat udarnikaşta prьmierua.	Kohenna opaşşundua!
Kohennat opaşşundua.	Likvidiruice prorьva!
Likvidirulcet prorьvan.	Opaşşu urokkoida!
Oraşşut urokkoida.	Reşi zaduaccua!
Reşit zaduaccua.	

Azieşanoin format, kumbazet nevvotah pakkuonnan sovietan einin käşşennän, şanuocetan käşşendä formiksi.

12-ş zaduacca. Jogo alembuana annettu azieşanan käşşendäforma muvta monikokşi i kirjutä händä monikoşşa toizenke şobijanke şananke.

Avukşi: Vedäkkiä halguo. Şidokkua livhtehet.

Veja	Lavla . . . .
Şivo	Şalbua . . . .
Şyötä . . .	Varuşşa . . .
Kanna . . .	Pirota . . . .
Luve	Leikkua . . .
Luaji	Volja . . . .
	Kua . . . . .

13-ş zaduacca. Kirjuttuassja, yksiköt käşşendä forman azieşanat, şeizattakkua monikkoh.

Posloviçat i pogovorkat.

Jogo şanondua elä vieri. Leikkua da şyö, da meilä ana. Mahoit hairahtua, maha i kohenduacie. Elä ottuace yhellä kiällä şolmie kerittämäh. Kanoinke läşkiece, kukkoloinke novze. Ole tervehi Kivgualla elä rohkendeliece, paloşşa elä varaja.

14-ş zaduacca. Kirjuttuassja muvttakkua şanelenda niin, ştobi kaikki hänessä annetuot sovietat oldais şanottu yhellä miehellä.

Ongitanda.

Ennen huoluttuacekkua kaikkeh varoin, midä pidäv ongittuassja: varuştakkua onget, şuagua leibiä, kaivakkua şättiä, elgiä unahtakkua ottua i muanituşta. Aivomma novşkua i mängiä vallituolla paikalla. Ka työ tulija omalla şijalla. Pirottakkua muanituş, luogua onget i istuocekkua tuhjozen alla. Zavodiecov tikutanda. Lekahaldu liipkane. Työ ihaştuja, no elgiä kuvahtakkua şijalda i elgiä lekahuttakkua ongiel

Vuottakkual Ka liipkane läksi randah. Vähäzeldi häiskiäldäkkiä vavallal I ka, hobiena losnien, yläh hyrähti brьngaja kala.

15-ş zaduacca. Muvttakkua şanonnat niin, kuin şanois tiän opaştaja, käşkien tiän gruppan lapşilla.

Mäne pajah. Kaco şielä kaikki, millä ruadav şeppä: ahjo, palleh, molotkat, pihtemet. Tunnuştuace şepän ruavonke: Ole tarkembi; kaikki kekşi; kaikki kirjuta. Duvmaice, kuin voit kebendiä şepän ruado.

16-ş zaduacca. Azieşanan infinitiva muvttakkua monikon cislankäşşendä formakşi. Şana, pidäv, jättakkiä kirjuttamatta.

Avukşi: Okuratnoizeh leikkuo uvzi kniiga.

Pidäv okuratnoizeh leikkuo uvzi kniiga. Pidäv varuştua kaikki vieşşat. Pidäv pirottua guljuzilia ruogua. Pidäv laşkie kirja. Rejet pidäv varuştua kezällä. Pidäv olla tervehenä. Pidäv äbäzoijä aigua.

17-ş zaduacca. Erotetuot azieşanat kirjuttakkua käşşendä formaşşa.

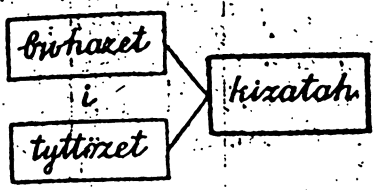
Istuocie stolan taguah, varuştua kaikki, midä pidäv, zavodie lugie. Şuaha kynä, pistiä ruckah i zavodie ruadua. Leikata palane leibiä, voidua voilla, pirottua şuolua i şyvvä. Aivombuah novşşa, şuorьecie, varuştuacie, lähtie şukşilolla meccäh. Pirottua lumella ruogua, şeizattua şiegla, istuocie puvnjan taguah i olla valmehena rьvhata rьhmastja, konza şieglan alla istuocetah sinickazet.

§ 4-ş. Şanonnat monenke podlezaşcoinke i monenke skazujemoinke.

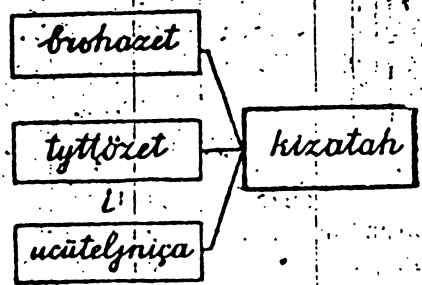
Kaikkiella kirjavoitetah valgiekukat, ruiskukat, keldakukat. Lovalla grьziläh hebozet, lehmät, vazat i lambahat. Petja, Vasja, Mişa, Kolja, Vanja da Grьşa kerättih grьbua I huaba, i koivu, i leppä, i raida şeizotah lehtilöittä.

Sanonnassa voiccov olla moni podlezaşcoida. Tämän muostja sanondua sanuossja podlezaşcoit erottuacetah toine toizesta pikkarazilla pletyndäzillä, a kirjuttuassja — zapjatolloilla. Jesli jalgimäzen podlezaşcoin ieşsä şeizov abuşanane i, einin da, nin zapjatoi hänellä edeh ei şeizattuace. No jesli abuşanane povtorjacciecov, nin zapjatoi şeizattuacov jogo abuşanazen edeh zavodien toizesta.

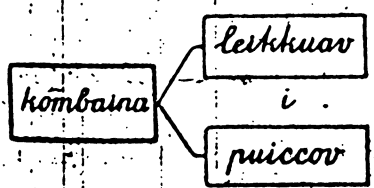
Brьhazet i tyttözet kizatah.

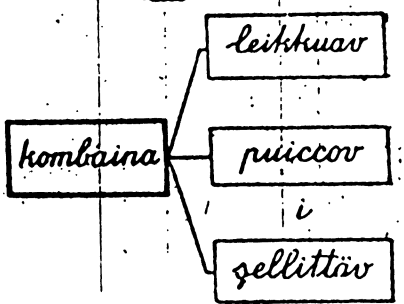
Brьhazet, tyttözet i uciiteljniça kizatah.

Kombaina leikkuav i puiccov.

Kombaina leikkuav, puiccov i şellittäv.

18-ş zaduacca. Kirjuttuassja lövdakkiä kaikki podlezaşcoit, piirdäkkiä i şeizattakkua, missä pidäv zapjatoit.

Kolhozaşşa akat ukot lapşet i kaikin pläşşäh jygieştä ruavoşta. Kluvbaşşa şeizatetah spektakliloida konçertoida dokluadoida i kinuo. Yhtehizet kuvhnjat yhtehizet stolovvoit da lapşin jaslit piäşşettih muan ruadajan kolnoznikan naizen jygie-

ştä ruavoşta. Sovetskoiloissa zavodoissa luadiecetah i avtomobiljat i traktorat i ajeroplanat i tankat i paravozat. Zaduacan reşimä Miša da Petja i Smirnov da Katja da Olja Somova da mie. Kaspiiskoih mereh virratah Uruala Volga Terekka Kura. Miän joveşta şuahah ahvenda jorşie şärgie havgie. I pedäjä i näre i kadaja ollah nagoli zelenäzet.

Şanonnoissa voiccov olla **moni skazujemoida.** Tämän muozie şanondoida şanuossja skazujemoit erottuacetah pikkarazilla pietyndäzillä, a kirjuttuassja—zapjatoiloilla.

Jesli jälgimäzen skazujemoin ieşşä şeizov abuşanane i einin da, nin zapjatoi hänellä edeh ei şeizattuace; no jesli abuşanane povtorjaicciecov, nin zapjatoi şeizattuacov jogo abuşanazella edeh, zavodien toizeşta.

19-ş zaduacca. Şanokkua, mintän ollah şeizatettu zapjatoit alembuana annettuloissa şanonnoissa. Lugekkua händä kuin käşkietäh zapjatoit.

Tuvli rubei ulvomah, rackamah, rьvhtai puvnjalda katokşen i puihahtь edembiäh. Ka hiän uvveştah tulov, katkov okşie, pyörittäv pölyö dorogalda, noştelov olgiloida i luokşiv heidä dorogaşta poikki.

20-ş zaduacca. Lugekkua teksta. Kirjuttakkua teksta sobljudaljen ylembiänä annettuo pruavilua.

Mecäştä tuvleldь vilune tuvlut jähytäldiän puhuldь aştujalla ihoh humahtь lehtyzissä tulleşşa şalbai verejat i pietty tunjozih. Tuvlen viehkuri hypähti kyläh rьvhtai moni hapannutta lavdua aijaştavei olgihizen katokşen i läksi ajamah dorodua myötj kanoida. Kaikki sujottiecov i peittiäcöv. Kombaina i leikkuav i puiccov i şellittäv. Virduav valuv ruvccane. I şkola i poşta i gorsovietta ollah miän uvlicalla. Tähet unnakoijutah i tupehutah. Kerdah mi ollov humahtь ulvahtь i raşahtь.

Rubei kuvlumah rahvahan ravu itku i voivotanda. Şkolaşşa myö luvemma kirjutamma luvettelemma risuicemma lavlamma. Kioskaşşa myöcciecetäh i gazietat i opaşşunda knil-

gat i kalendarit i luvendaknilgat. Mecäştä irozikkali kuvluv puvloin raau kirvehin koluanında pilşikõin tänet i hebozin hirnakoında.

§ 5-ş. Şanonnat monenke yhenmuozenke şelgevtändä şanoinke.

1. Şanonnaşşa voiccov olla moni şellitändä şanua kumbazet vaşşatah yhteh i şih ze kyzymizeh. Lugiessja hyö erottuacetah pikkarazella pietyndäzellä, a kirjuttuassja — zapjatoilla.

Prьmiera: Vьistavkah myö varuştьma diagrammat, plakatat, risunkat, kartat, modelit, maketat.

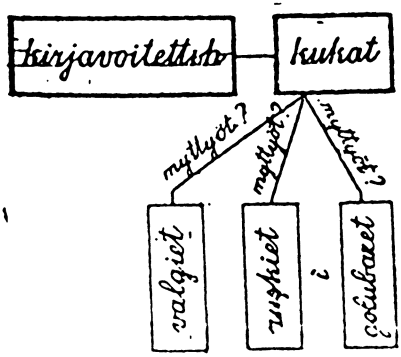
2. Jesli nevvottuloista jälgimäzen şanan ieşşä şeizov sojuvza, nin zapjatoi hänen edeh ei şeizattuace.

Prьmiera: Vьistavkah myö varuştьma diagrammat, plakatat, risunkat, kartat, modelit i maketat.

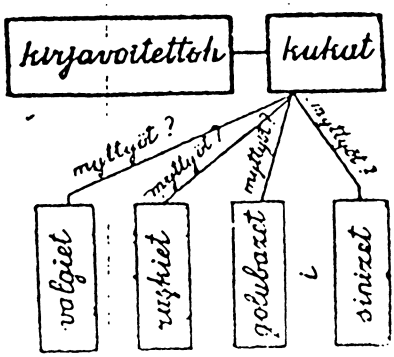
3. No jesli sojuvza povtorjaicciecov nevvottuloista jogo şanan ieşşä, nin zapjatoi şeizattuacov jogo şanan edeh, zavodien toizeşta.

Prьmiera: Vьistavkah myö varuştьma i diagrammat i plakatat, i risunkat, i kartat, i modelit, i maketat.

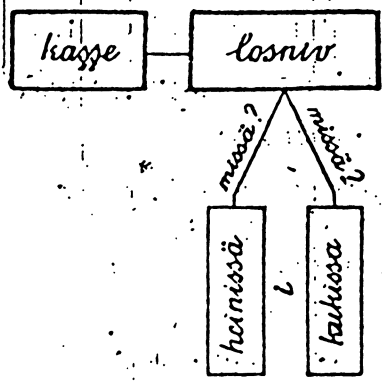
Kirjavoitettьh valgiet, ruşkiet i golubazet kukat.

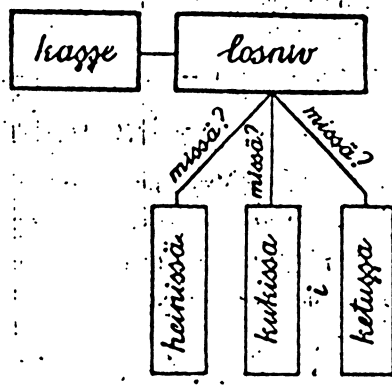
Kirjavoitettьh ruşkiet, golubazet, valgiet i sinizet kukat.

Kaşşe losniv heinissä i kukissa.

Kaşşe losniv heinissä, kukissa i ketuşşa.

21- ne zaduacca. Kirjuttakkua i pilrrdäkkiä şellittäjöin şanoin alla, kumbazet vaşşatah yhteh i şih ze kyzymizeh.

Lapşet otettьh keralla vakkazet, rengizet, onget, şättämaduo. Myö kizuamma futbolah, rjuvhih, peittoziin. Kirvehinke, piloinke, molotkoinke kaikin lähteih ruavolla. Kolhoza jo kylvi i vehnän, i rugehen, i pelvahan. Eglein mie dezuvriin Petjanke, Poljanke i Grьşanke. Guljavolda myö toimma i kukkua, i grьbua, i marjua.

22-ne zaduacca. Kirjuttakkua myttynäzinke pidäv znuakkuloinke.

Kolhoznikat tuvvah linnah i kapustua i morkuo i svjoklua i ogurcua i muajuablokkua. Udarnikat loppeih ruavon okkuratno väliän i hyviin. Talvi hurştь katto pellot lovat lozot. Miän kolhozah tuodьh i zneikan i kosilkan i molotilkan. Şkolaşşa lapşet kirjutetah lugietah i risuijah.

Moni skazujemoida yhenke podlezaşcoinke, moni podlezaşcoida yhenke skazujemoinke einin moni şelgevändä şanua, kumbazet vaşşatah yhteh i şih ze kyzymişeh, şanuoccetah şanonnan yhen muoziksi clenoiksi.

Şanonnan yhenmuozet clenat sostuavitah perecislenjan. Hyö voljah yhtevttiäcle sojuvzoilla i, da, elnin, libo, ni.

23-ş zaduacca. Kirjuttuassja jatkokkua perecislenja.

Mecäşşä kazvetah pedäjät, närhet... Kolhozaşşa on traktora, vejalka... Şkolah varoin oşşettьh opaşşunda kniigua, tetrattie... Mecäşşä eletäh hukat, revot... Savuşşä kazvetah vişnjat, sadupuvt... Şkolaşşa lapşet lugietah, kirjutetah... Myö luadima ekskurslin fuabrikkah, zavodah...

24-ş zaduacca. Kirjuttakkua şanelenda. Yhennmuozilla şanelennan clenoilla keşkeh şeizattakkua, missä pidäv, zapjatoi.

Vejen ymbäryş.

Şilmälähti andav allun ruvcalla. Yksi ruvccane da toine da kolmaş da nellăş luajitah jovuon. Jogi i juottav rahvaşta i şyötiäv i andav elännän rastenjoilla i pyörittäv mellicän kolessuloida. Jovuot yhtevdyön luajitah joven. Jogi virduav einin toizeh jogeh einin şuvreh järveh einin kohtь mereh. Järvilöissä jogiloissa i merilöissä vezi kunehtuv. Hövryştä liev tumana hatakot i pilvet. Tuvli viev pilvilöidä edäh mereştä.

Vezi pilveştä langiev muah libo vihmana libo ragehena libo lumena libo kaşşana libo uzviena. I uvveştah luadiecetah şilmälähet ruvccazet jovuot i jovet.

25-ş zaduacca. a) Kirjuttakkua alembuana annettu şanelenda piettellecendä znuakkuloinke. b) kirjuttakkua omaş şkolan elävin uglazeh näh.

Miän elävin uglane.

Miän elävin uglazeşşa on cirku sinicka orava ciili cibilyşkä kolme karassuo kakşi junua i vezi torokkanat. Niin ze on pabuo hernehtä fasolie ruista kagrua possolnьşkua kaiken

muostja heinästä. Eläväzie myö piemmä klietkazissa vakkazissa bankoissa.

Rastenjat ollah issutettu juaşikkazih kartazih padazih. Kaikkie myö hyviin kaçomma. Myö nabljudaicemma omaşşa elävin uglazeşşa. Parahittuan myö şuacemma nabljudaija cisilyşkiä. Levieh bankah myö panima muada peskuo turveşta kivyttä. Panima şinne cisilyşkän. Şielä hiän eläv. Şyötämmä myö händä kärbäzillä börözillä madozilla. Parahittuan hiän şuaccov kapusta liipukkazie. Hiän ruttozeh kiändäv. piän hiän randah novzov tagazilla jalgazilla avuav şuvn oljendav kielen varuştuacov kocahtamah liipukkazeh.

Jesli kakşi yhen muostja şanonnan clenua ollah yhtevtetty sojuvzoilla a, no einin da. (Konza da znuaççiv zen ze, min no), nin näin sojuvzoin edeh kirjuttuacov zapjatoi.

Prьmierakşi: Talvella päiväne cirottav, no vähäldi palavoittav.

Talvella päiväne cirottav, da vähäldi palavoittav. Talvella päiväne cirottav, a vähäldi palavoittav.

26-ş zaduacca. Kirjuttuassja piirrdäkkiä şanonnan yhenmuozin clenoin alla, şeizattuan zapjatoit, missä pidäv.

SSSR-şşa trudiecijat ruatah ei kapitalistoilla varoin a iccellä. Hiän kirjuttь raskuazan i stihan. Hiän kirjuttь ei raskuazan a stihan. Mie olin mecäşşä i pelloşşa. Mie en ollun mecäşşä a pelloşşa. Pojiezda lizäi hoduo no vsjotaki myöhäşty. Hiän on pieni da boikoi. Kerran lebedi ruakku da havgi ottuacettьh regie vedämäh. Miän mecäşşä kazvetah pedäjät da huabat.

27-ş zaduacca. Kirjuttakkua iccieştä sanonnat yhenmuozinke clenoinke, kumbazissa sojuvza da ollis sojuvzoin no, a şijalla, einin sojuvzan i şijalla.

Şanonnaşşa yhen muozilla clenoilla ieşşä kuda konza ollah şanat, kumbazet nevvotah, şto edizeşşä liev perecislenja.

Lugiessja näinä şanat erottuacetah länellä i pikkarazella pietyndäzellä hiän jälgeh. Kirjuttuassja tämä nevvuocov kakşitockazella.

1. Miän masterskoih varoin oşşettьh kirvehen, pilan, srugan.

2. Udarnoi ruado mänöv zavodoissa, fuabrikoissa, kolhozoissa, sovhozoissa.

1. Miän masterskoih varoin oşşettьh srumentat: kirvehet pilat, srugat.

2. Udarnoi ruado mänöv kaikkiella: zavodoissa, fuabrikoissa, kolhozoissa, sovhozoissa.

28-ş zaduacca. Kirjuttuassja şeizattakkua, missä pidäv, kakşitockane i zapjatoit. Žen şanan alla, kumbane nevvov, şto edizeşşä liev perecisienja, piirrdäkkiä. Jesli tämänmuostja şanua ei ole, nin kakşitockastja elgiä şeizattakkua.

Miän şkolah tuodьh kniigua, tetrattie, karandaşşua, cerniiliä. Lapşet talvella curьssah regyzillä, konjkilla, şukşiloilla, lodkilla.

Mie şain kaikki srumentat taltan molotkan pihtemet i stameskan. Dohtari lövdi häneşşä kolme läzimistä maljariin tifan i şyvhymizen. Palo poltь melldä miän kojin puvnjan tanhuon. Stolalla tukkuloin venyttih kaiken muozet grьbat opjonkat keldaşienet slavniket bilbot huabagrьbat i mokocut. Bazarilla kirjavoitettьh padazet kukşinat purdьlot. Tuvlen jälgeh myö merirannalda lövdimä kaikenmuozie predmiettoida puvpaloida liivua hävinnyttä kalua i muvda.

29-ş zaduacca. Luadikkua ze-ze kuin proidijaşşa zaduacaşşa.

4. Miän kolhoza.

Miän kolhozalla on ogorda sadu puaşnjua logua i viigona. Ogordoih issutetah näidä einehie svjoklua kapustua morkuo ogurcua bukvua cosnokkua. Saduloissa şualissutah fruktat juablokat gruşat slivat vilşenjat. Viigonaşşa paimenduacetah lehmät vazat lambahat i cibat. Lovalla kazvetah heinät timo-

Yks mieha şara klieveri keldakukka. Jovessa i järvessä vodiecov kalua ahvenda karassuo şärgie madokalua i havgie. Kalua pyvvetäh snuastiloilla merralla brodalla ongella.

30-ş zaduacca. Duvmaigua i kirjuttakkua şanonnat, ştobь heih ennen perecislenjua pidäis şeizattua kakşitockane näin şanoin jälgeh:

1) . . . . tämän muozet puvt: . . . .
2) . . . . lähimmäzet kylät: . . . . .
3) . . . . şankomisjan clenat: . . . .
4) . . . . muanruado maşinat: . . . .
5) . . . . tartuјat läzimizet: . . . . .
6) . . . . näinä päivinä: . . . . . .
7) . . . . kolme knilgua: . . . . . .
8) . . . . nellä tovarissua: . . . . . .

§ 6-ş. Monikerdazet şanonnat.

Yksikerdane şanonda

1. Päiväne novzi. Kaikki elavdu.

2. Tovarissa pyvdi kalua. Mie keräin grьbua.

Monikerdane şanonda

1. Päiväne novzi i kaikki elavdu.

2. Tovarissa pyvdi kalua, a mie keräin grьbua.

Yksikerdazet şanonnat, kumbazet männäh monikerdazeh şanondah, voijah yhyttiäcie sojuvzoilla i, a, no, da. Monikerdazissa şanonnoissa jogo sojuvzan edeh şeizattuacov zapjatoi.

Sojuvza i nevvov javlenjoin i sobьtjoin jällekkäh mänennän. (Päiväne novzi, i myö läksimä).

Sojuvzat a, no, da nevvotah yhen javlenjan einin sobьtjan vaşşokkah olennan toizenke. (Vanja kirjuttav, a Zina risuiccov. Radenie on, da vägie ev. Mie jo olen terveh, no pertistä vielä en viiji).

31-ne zaduacca. Alembuana annetuot yksikerdazet şanonnat kakşittuan yhteviäkkiä sojuvzoin i, a, no, da avulla monikerdazih şanondoih. Sojuvza kirjuttakkua ze, kumbane enämmäldi şoiv.

Oli aprelja proidimaşşa. Lehet puvloissa vielä ei puhettu. Lapşenkoin duacca on vällä i hyvä. Ev läşşä jogie.

Poikalla annettih prikuazan. Voiskat lähteih pohodah. Vielä on aivoin huomneş. Lapşet hypätäh şkolah. Kerrattih lämbimät päivät. Mättähäzillä vihahtu heinäne. Mie tahoin männä. Oli-jo myöhä.

32-ne zaduacca. Zen-ze muone, kuin proidija.

Cilahtu kellone. Lapşet veşşeläldi lähteih stolovvoih. Kaikki oli valmis murginakşi. Kaikin istuocettih stolan taguah. Edähäzenä ozuttuacettih krasnoarmeiçat. Miän orkestra zavodi şoittua marşua. Ohotnikat nähtih hukkua. Tappua händä ei şuanun.

Valljaşşettih hebozet. Myö läksimä ajamah. Hiän kellisty pölläşşynnäştä. Mie şeizoin varajannatla. Päiväne uvveştah veşşeläldi cirahtu. Taivahaşşa vielä oldih pilvyöt. Myö emmä taho voinua. Olemma valmehet andua vragalla otporua.

33-ş zaduacca. Lopetelgua monikerdazet şanonnat.

Pihalla jo on keviän duvhu, no gracat . . . Oli polucittu kucunda, i myö . . . . Huavattih luadie lebävön, no sobranja . . . . Kerrattih lämbimät päivät, i lapşet . . . Karassut bankaşşa jo toine kuv eletäh, a ahvenet . . . Kaikin kerävvyttih männä ekskurşiih, no kerdah . . . Brigada ruadajua kohendu traktoran, i kolhoznikat . . . Rubei vihmumah, i myö . . .

34-ş zaduacca. Lugekkua şanelomine i şanokkua, mintän ollah näin şeizatettu zapjatoit.

Huomneş.

Zavodieci huomneş. Vielä ni missä ei ruşşon zorja, no jo valgoi novzuranda. Valpahan harmua taivaş valgoi, jähty, luadieci sinizemmäkşi. Tähet to lipetettih valgiezeldu, to tupehuttih. Tuoreştu mua hieşşyttih lehyöt. Kuda-missä ruvettih kuvlumah elävät iännännät, iänet, i harvane aivolline

tuvlut jo läksi hyppelömäh i kacahtelomah muan piällä. Mivn tiela vaştai hänen pikkarazella kevjä şärbzennällä. Mie boikozeh novziin i läksiin ylci şavuojan joven. En kerrьn mie proidie i kahta kilometrua, kuin ymbäri mivşta pirahettьh edizeh ualoit, şidä ruşkiet, kuldazet nuoren palavan cirozet. Kaikki elavdu, rubei lavlamah, humajamah, pagizomah.

§ 7 ş. Glavnoiti lizävö şanonnat.

Şelgevtändä şana	*Şe'gevtändä şanonda*
1. Tätä mivla şanoli ajeroplanan luajindah näh.	1. Tätä mivla şaneli (mih näh?) kuin luajitah ajeroplanua.
2. Mie en voinnun männä klassah läzimizen tuacci.	2. Mie en voinnun männä klassah (mintän?) zentän, **şto läziin.**
3. Mie ljubuiciin mecciä **päivämen laşşuşşa.**	3. Mie ljubuiciin mecciä (konza?) **konza päivänе oli laşkiecomiziin.**

Şana şanonnaşşa voicov şellittiäcie ei yhellä şannalla, a ynnäh şanonnalla. Tämän muone şelgevtändä şanonda şanuocov lizävö **şanonnakşi**, a ze şanonda, kummastja hiän şellittäv, şanuocov **glavnoiksi şanonnakşi.**

Lizävö şanonnat yhtevttiäcetäh glavnoiloih sojuvzoin i sojuvzaşanoin avulla: mi, ken, konza, jesli, ştobь, zentän şto, kumbane, kunne, missä, myttynäne, buitto in. i. Lizävö şanonnat glavnoiloista erottuacetah zapjatoiloilla.

35-ş zaduacca. Kirjuttuassja şelzattakkua zapjatoi glavnoilla i lizävöşanonnoilla keşkeh.

Konza kergiev şygyzy sinicka tulov huonehin lähembiäh. Petrov zen hyvyöh tunnuştuaci kyzymizenke şto myö käşkimä hänelläh şanuo dokluadan. Nuoret juablokkapuvt myö

talvekşi kiärimmä voilokalla štobь hyö ei varattais pakkazie.

36-ş zaduacca. Skopkissa annettuloin şanoin vuoh yhteviţäkkiä jogo kakşi proştolda şanondua monikerdazekşi. Lizävõşanonda şeizattakkua elnin enzikerdazen jälgeh, elnin hänen edeh. Şeizattakkua, missä pidäv zapjatol.

Avukşi: Konza myö eistymä randah, ciili varaten oijendь oman turbazen.

(konza) Myö eistymä randah. Ciili ostorozno oijendь oman turbazen. (kumbane) Predseduateljakşi oli vallittu že že brьhane. Hiän oli predseduateljana proidijalla sobranjalla. (zentän şto) Mie en ollun klassaşşa. Mivla kivisti plä. (konza) Työ milma noşşattakkua. Päiväne novzov. (zentäh şto). Tipakoicci vihmane. Myö kiirähtimä kodih. (štobь) Pidäv rьgenemmä puhaştua lehmin tanhuoda. Zivatta ei läzitä. (zentän şto) Läzevdy dokladcikka. Sobranjua ei liennyn. (konza) Loppiecetah zanjatiit. Myö tulemma kluvbah. (kuin vain) Mie rubein şuoriemah dorogah. Mie poluciin telegramman. (kumbazeh) Mie postupiin şkolah. Hänen avattьh mulloin.

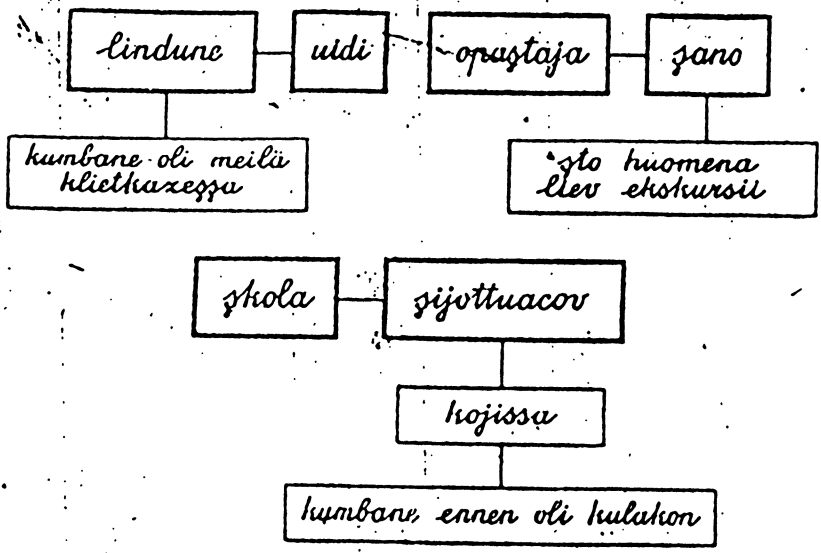
Lizävõşanonda voiccov şeizuo einin glavnoilla ieşşä einin hänen jalgeh, einin keşşeşşä hänellä.

Jesli lizävõşanonda şeizov keşşeşşä glavnoilla, nin hiän molemmilda päitj erottuacov zapjatoilolla.

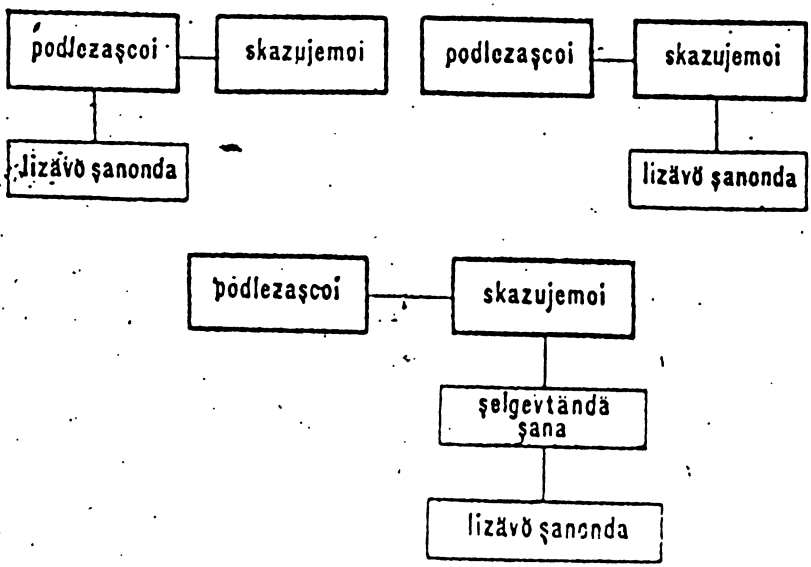
37-ş zaduacca. Lõvdäkkiä lizävõşanonnat alembuana annettuloissa monikerdazista şanonnoista.

Lieni yö, konza myö kergiimmä kodih. Konza myö tulima kodih, lieni yö. Lapşet kiirähettih kodih zentän, şto rubei vihmumah. Zentän şto rubei vihmumah, lapşet kiirähettih kodih. Jesli rubiev vihmumah, myö jiämmä kodih. Myö jiämmä kodih, jesli rubiev vihmumah. Uvlicca, kumbazella myö elämmä, on mostittu kivellä. Şiinä kyläşşä, kumbazeşşa mie synnyin, nyt on organizuidu kolhoza. Kniigaşşa, kumbazen mie otьin bibliotekaşta, şanuocov Parizan kommunah näh. Koivuzet, kumbazet oldьh mivla issutettu, kazvettьh şuvriksi puvloiksi.

38-ş zaduacca. Kirjuttakkua nämä monikerdazet şanonnat srockazih, şelzattakkua zapjatoit, missä pidäv.

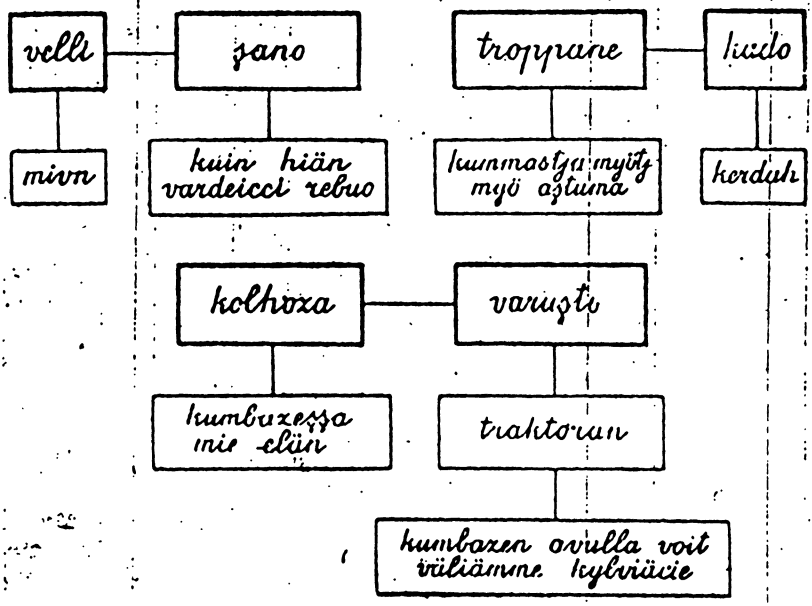

39-ş zaduacca. Vallikkua alembuana annettuloista şanonnoista kolme şanondua, kumbazet ruvettais godlecomah annettuloih certjozoih. Certjozat luadikkua omih tetrattizih.

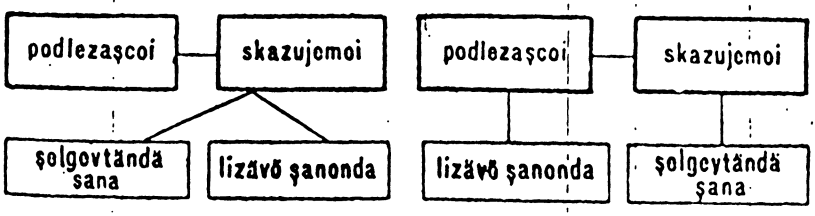

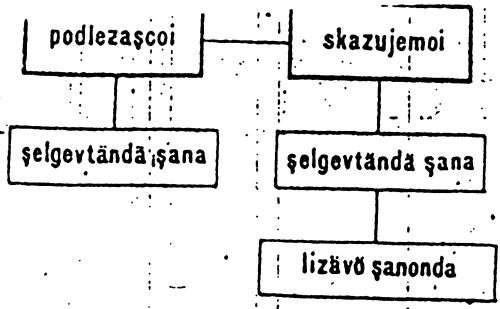
Ohotnikka vardeicci rebuo, kumbane monikerdua käveli miän kanoin luoh. Kolja şaneli, kuin hiän cytj ei upon. Jogi, kumbane virduav şiiricci miän kyläştä, avavdu. Puv, kumbazen issutettьh kevialla, kuivi. Dupljalinduzet elävvyttih duplinkazih, kumbazet oldьh luajittu miän gruppalla. Mie tiljän, kuin pidäv reşie tädä zaduaccua. Postanovlenja, kumbazen priimittih şobranjaşşa, on vьpolnittu.

40-ş zaduacca. Kirjuttakkua annetuot certjozoissa şanonnat, kuin pidäv, şelzatlakkua zapjatoit. Piirdäkkiä niin şanoin alla, kumbazet şellittäcetah lizävõşanonnoilla.

41-ne zaduacca. Alembuana annetuot şanonnat şijottakkua tämän muozie certjozoida myötj (omih tetrattiloih).

Siemenet, kumbazissa ollah şilvyöt, kylviäcetäh tuvlella. Valgie kondbe syötteliecöv tjulenjollla, kumbazie hiän mahtuan pyvdäv. Predseduatelja şano kaikilla, şto sobranjan jälgeh liev konçerta. Myö kiirähtimä kodih, zentän şto rubei tipakoimah. Şkola, kumbazeşşa myö opaşşumma, şeizov jogirannalla.

42-ne zaduacca. Şanelomistja kirjuttuassja monikerdazlih şanondoih, şeizattakkua zapjatoit.

Päiväzen zatmenja (peityndä).

Myö tiijuştbma şto 5 avgustana huomnekşella liev päiväzen zatmenja. Kaikin tirpamattomaldb vuotettbh konza tulov ze huomneş. Huomnekşella 5 avgustana myö äijäldi volnuicciecima zentän şto taivaş oli pilveşşä. Kaikin varajima şto pilvet peitetäh meistä päiväzen. No miän varajanda oli naprasnoi zentän şto väliän kaikki taivaş puhaştuaci pilvilöistä. Myö kaccoma päiväzeh stjoklbsta läbi kumbazet ennen oldbh nogevtettu. Päiväne kerdah rubei kattuacomah kuvdoman kruvgalla kumbane hilljakkazeh häneh eisty. Päivăzeştä jäi vain kaidane cirottajane randane. Prirodaşşa kaikin tyvnissyttih kuin buitto kaikin vuotettbh midä kavhieda. Kodvin tuacci päiväne rubei hilljakazeh avavdumah. Väliän hiän rubei iellizellăh cirottamah.

§ 8-ş. Oma pagina.

Şanonda, kumbane muvttamatta şanov kenen ni olgah paginan, şanuocov omakşi paginakşl.

Oma pagina lugiessja erottuacov länellä, a kirjuttuassja — kavьckoilla.

1. Jesli avtoran şanat, kumbane kirjuttav omua paginua, şeizotah oman paginan ieşşä, nin avtoran şanoin jälgeh seizattuacov kakşitockane. Lenin şano: „Ken ei rua, ze ei i şyö".

2. Jesli avtoran şanat şeizotah oman paginan jälgeh, nin avtoran şanoin ieşşä şeizattuacov zapjatoi.

„Ken en rua, ze ei şyö", şano Lenin.

3. Jesli avtoran şanat şeizotah oman paginan keşşeşşä, nin hänen zavodieciessja i loppieciessja şeizattuacetah zapjatoit.

„Ken ei rua, şano Lenin, ze ei şyö".

Jesli oman paginan lopuşşa şeizov kyzyndä einin ravahanda znuakku, nin hänen jälgeh avtoran şanoin edeh zapjatoi, ei şeizattuace.

„Ken aştuv?" kyzy casovoi. „Şeizo! Elä liikaha!" mögähti hiän.

43-ş zaduacca. Alembuana annetuot prьmierat muvtelgua niin, ştobь avtoran şanat şeizottais oman paginan jälgeh.

Konduktora şano: „Vagonaşşa jovdavua şijua ev". Millçionera vaguali rahvaşta: „Şeizavdukkua vuoroh". Ken ollov pölläştyn mögähti: „Palavi Palavi" länettömäşşä hillehyöşşä mögähti ravu: „Avttakkual Avttakkual" Mama şano: „Aiga on murginoijal" Vozatoi kyzy: „Ket ollah teilä udarnikat?"

Jesli yhen pagizijan pagina muvttuacov toizen pagizijan paginalla, nin jogo paginalla edeh kirjuttuacov tire (—). Kavьckoilla şilloin oma pagina ei erottuace.

Muanruadajin lapşet.

N. A. Nekrasov.

— Tervehenä, brьhane! — Mäne edehezel — Şic äijäldi olet pattьe, kuin mie kacon. Mistä halgozet? — Tiettävä mecäştä: kuviet, kuin tätä leikkuav, a mie vejän. — A kuin, tuatollaş

şuvri on pereh?—Pereh ze şuvri on, da kahenkeş vain muzikat olemma: tätä mivn, da mie.—Nin ka hiän, kuin azie ollah! A kuin şilma kucutah?—Vluaseiksi.—A moneş-go vuvvut?—Kuvveş proidi. . . No hävinnyn!—mögähti lapşut järheştь, rьvhtal povvaşta i boikomma läksi harpimah.

44-ş zaduacca. Alembuana annetuot omat paginat kirjuttakkua niin, ştobь voiccils kavьckoida ei şeizattua.

„Fedo, midä huvlet pullissьit?" „Kavhtanan poltьin". „Paikata voit?" „Da nieglua ev". „A şuvri-go on lovkko?" „Yksi rьnda jäi".

„Tervehi!" „Tervehi!" „Midä vejät?" „Halguo". „Myttynästä halguo—vet heinlä!" „A kuin niät, şto on heinä, nin mintän kyzelet?"

45-zaduacca. Sostuavikkua omat prьmierat, ştobь heissä oma pägina şeizois annettuloin şanoin jälgeh.

1 . . . i şanov heilä . . . .
2 . . . tämän muozen paginan. . . .
3 . . . hänellä vaştah şanov . . . .
4 . . . kyzy häneldä . . . .
5 . . . ravizi avattuoh ikkunah . . .

§ 9-ş. Cislaşana.

Zagadkat.

Nellä vellie eletäh yhen katokşen alla.

Şeiccimenkymmendä vuattehutta i kaikki nybliköimättä. Kakşi şeizov, kakşi venyv, viiješ kävelöv, kuvveş vedelöv, şeiccimeş virzyzie lavlelov.

Arvavkşet: ovi, stola, kapusta.

Şanat, kumbazet nevvotah predmietoin luvun einin luvendа vuoron, şanuoccetah cislaşanoiksi. Äijiköllizet cislaşanat: yksi, kakşi, kolme i n. i. hyö vaşşatah ky-

zymizih: **moni-go? äijä-go?** Vuoro cislaşanat: **enzimäne, toine, kolmaş** i n. i. Hyö vaşşatah kyzymizih äijäş-go?

yksi	yksitoista	kolmekymmendä
kakşi	kakşitoista	nelläkymmendä
kolme	kolmetoista	viizikymmendä
nellä	nellätoista	kuvzikymmendä
viizi	viizitoista	şeiccemenkymmendä
kuvzi	kuvzitoista	kahekşankymmendä
şeiccemen	şeiccementoista	yhekşänkymmendä
kahekşan	kahekşantoista	şadä
yhekşän	yhekşäntoista	kakşi şadua
kymmenen	kakşikymmendä	kolme şadua i n. i.
		tuhatta
		kakşi tuhattua i n.i.
		miljona
		miljarda

46-ş zaduacca. Jogo äijiköllizeştä cislaşanaşta ylemblänä annettuloista stolbikkazista luadikkua vuoro cislaşana.

Avukşi: Enzimäne, toine... şeicce meş... nelläkymmeneş... şadahine... nelläşadahine... tuhatalline... miljonalline...

47-ş zaduacca. Kirjuttakkua tävvet vaştavkşet. Cislat kirjuttakkua bukvilla.

Moni-go päiviä on janvarja kuvşşa? Moni-go suvtkissa on cuasuo? Moni-go cuasuşşa minuvtua? Moni-go minuvtaşşa sekundua? Äijä-go lehtie täşşä knligaşşa? Äijä-go opaştujua tiän gruppaşşa?

Äijä-go opaştujua kaikeşşa tiän şkolaşşa? Äijä-go eläjiä on kyläşşä? Äijä-go taluo on tiän kolhozaşşa?

48-ş zaduacca. Kirjuttuassja, jogo cislaşanan edeh, kirjuttakkua skopkazissa kyzymine: **äijä-go? äijäş-go?**

Vuvveşşa on **kakşitoista** kuvda. Kuvşşa on kolme dekadua. Dekadaşşa on **kymmenen** päiviä. Ijulja on şeiccemeş

kuv. Nojabrja on yksitoistaş kuv. Myö opaşşumma vuvveşşa kymmenen kuvda. Prostoissa vuvveşşa on kolme şadua kuvzikymmendä viizi päiviä, a visokosnoissa — kolme şadua-kuvzikymmendä kuvzi päivä. Jogo nelläş vuozi on visokosnoi. Mivla läksi kakşitoistaş vuozi, a mivn vellellä — kuvveştoistaş.

49-ş zaduacca. a) Kirjuttakkua cislat şanoilla. b) Kirjuttakkua ze-ze tiän şkolah näh.

Miän şkola.

Miän şkolaşşa on 4 gruppua. Enzimäzeşşä gruppaşşa on 44 mieştä, toizeşşa — 38, kolmanneşşa 36, nellänneşşä—29, a kaikeşşa şkolaşşa—147 mieştä. Miän gruppaşşa on 15 brьhastja i 14 tytöstä. Pionerua gruppaşşa on 21 mieştä. Udarnikkua meilä on 17 mieştä. Pahoin opaştujua meilä on vain 2 mieştä.

Jogo päiviä meilä on 4 einin 5 urokkua. Jogo urokka on 45 minuvtua, pikkarazet opaşşunda välizet ollah 10 minuvtua, a şuvri — opaşşunda väli on 30 minuvtua.

50-ş zaduacca. Kirjuttakkua cislat şanoilla.

Mih mändih rahvahan dengat.

Oktjabrin revoljuçiih şuat pappiloilla oli muada 2 miljonua 850 tuhattua gektarua. Hyö oldьh dohodnoiloin kodiloin izännät. Niin, yheşşä Moskovaşşa oli 908 kirikön kodie. Glavnoi pappi, Piiterin mitropolitta, polucaicci zualovenjua vuvveşşa— 289 tuhattua rubljua, Novgorodan arhijepiskoppa — 308 tuhattua rubljua, Moskovan mitropolitta — 81 tuhatan rubljua, Kievan mitropolitta — 84 tuhattua rubljua.

Äijiköllizin i vuoro cislaçanoin muvttuacenda.

Yksikkö	*Monikko*
1. yksi	yhet
2. yhen	yksiin

3. yhellä	yksillä
4. yheldä	yksildä
5. yhteh	yksih
6. yheşşä	yksissä
7. yheştä	yksistä
8. yhenke	yksinke
9. yhettä	yksittä
10. yhekşi	yksiksi
11. yhtenä	yksinä
12. yhen	yhet
13. yhtä	yksie
1. kolme	kolmet
2. kolmen	kolmin
3. kolmella i n. i.	kolmitta i n. i.
12. kolme	kolmet
13. kolmie	kolmie
1. şeiccimen	şeiccimet
2. seiccimen	seiccimin
3. şeiccimellä i n. i.	şeiccimillä i n. i.
12. seiccimen	şeiccimet
13. şiecendä	şeiccimie
1. kahekşan	kahekşat
2. kahekşan	kahekşin
3. kahekşalla i n. i.	kahekşilla i n. i.
12. kahekşan	kahekşat
13. kahekşua	kahekşie
1. kymmenen	kummenet
2. kymmenen	kymmenin
3. kymmenellä i n. i.	kymmenillä i n. i.
12. kymmenen	kymmenet
13. kymmendä	kymmenie
1. şada	şadat
2. şadan	şadoin

	şadoilla i n. i.
12. şada	şadat
13. şadua	şadoida

Äijehyş cislaşanoilla (yksi cislaşanatta) 12-ş muvtoş iändiäcöv i kirjuttuacov nagoli niin ze, kuin 1-ne muvtoş.

51-ne zaduacca. Kyzymizih vaştavkşie kirjuttuassja cislat, kirjuttakkua şanoilla.

Moni-go kniigua luviit tänä vuodena? Moni-go grьbua lövviit yheştä kannoşta ymbäri ? Äijän-gö tiän şkolah tuodьh tetrattie? Äijän-go kniigua annettьh lugiettavakşi tiän gruppah?

Moni-go gektarua kyndäv päiväşşä traktora? Äijän-go vakkua kylvetäh gektaralla ruista, kagrua, ozrua, pelvaşta?

52-ne zaduacca. Kirjuttuassja skopkista annettu şana muvttakkua kuin pidäv mieldä myötj.

Opaştaja ei lövdän Vanjan tetratista ni (yksi) hairahuşta. Kaike ta diktantaşta Fenja ei mahtan kirjuttua oigieştь vain (kakşi) şanua. Manjan şugazeşşa evle (şeiccimen) piidä. Miän Mişalla vielä ei ole (kolme) vuotta.

53-ş zaduacca. Kirjuttakkua cislat şanoilla.

SSSR-ua myötj enzi şkolьssa opaştujin lugu şuvreni 1928 vuvveşta 1932 vuodeh şuat 10 miljonaşta 19 miljonah şuat. Keşki şkolan opaştujin lugu şuvreni 1 600 tuhataşta 4 350 tuhattah şuat. Tehnikumoin i rabfakoin opaştujin lugu şuvreni 264 tuhataşta 1 437 tuhattah şuat. Vuzьssa opaştujin lugu şuvreni 166 tuhataşta 500 tuhattah şuat.

Yksikkö	*Monikko*
1. enzimäne	enzimäzet
2. enzimäzen	enzimäzin
3. enzimäzellä i-n. i.	enzimäzillä i n. i.
1. kolmaş	kolmannet
2. kolmannen	kolmanzin
3. kolmannella i n. i.	kolmanzilla i n. i.

5. kolmandeh — kolmanzih
13. kolmatta — kolmanzie

54-ş zaduacca. Kirjuttakkua eŋlat şanoilla.

Enzimäzen i toizen kilometran Vanja aştu rohkieldi, a 3-ta aştuossja vaibu. Fenja zavodi kävvä şkolah 9 vuodeha. Enzimäne viizivuodine loppieci 1933 vuodeh, 1917 vuodena oli Oktjabrin revoljuçii. Mie opaşşun 4 gruppaşşa. Janvarja on enzimäne kuv vuvveşşa, a oktjabri 10-ş. Kumbazeşşa kuvşşa on 100-ş päivä vuvveşşa?

§ 10-ş. Nevvondaşana.

Kolhoznikat.

Kolhoznikat (**konza?**) **alvoin** zavoditah kylyön. Hyö (**kuin?**) **druvzno** lähtietäh peldoh. Ruado (**missä?**) **şielä** rubiev mänömäh (**kuin?**) **druvzno, yheştäh.** Ştobi ei midä unahettais kolhoznikat kaikki varuşşettuh (**konza?**) **ennen.**

Şellitändä şanat şanonnaşşa, kumbazet ozutetah, **kuin** mänöv azie (**oigieştı, oigieldı, bolko**), **konza** mänöv azie (**eglein, huomena, ammuin**), **missä** mänov azie (**tiälä, tuala**) i muvda, şanuocetah **nevvondaşanoiksi.**

55-ş zadnacca. Eroteluot nevvondaşanat, kirjuttakkua niinke azieşanoinke, kumbazinke hyö şovitah.

Progulka.

Eglein myö pagizima, şto lähemmä **kebiezeldi**, ottuan vain mittä ei vot olla. **Alvoin** myö yleniinä dorogah. Doroga mäni **olgieştı** i toi miät **kohaldı** meccäh. Ieşşä losni jogi. Kalkin **väliän** luottuacettuh kupaimah. Ravu, nagro. Veşşelältdi brızguttelieeetah lapşet. Pälväne ägieştı paistav. Kalkilla şielä oliecov niin hyvä, duvmait kerdah tervehemmi lienlit.

56-ş zaduacca. Alembuanna annettuloista şanonnoista pirrdäkkiä nevvondaşanoih alla.

vaş kaiken päivän pilveşşä. Opaştaja mellä şano, şto puvloida pidäv issuttua kohaldь, kallalleh hyö ei juvrruta. Pitäkäldi kun nuora, lennettih kurret lämbimäh randah. Njuşaşeizo kyvnelissä; hänеldä cernilällä valettьh tetratiñ. Koira vingalleh kacco kazih.

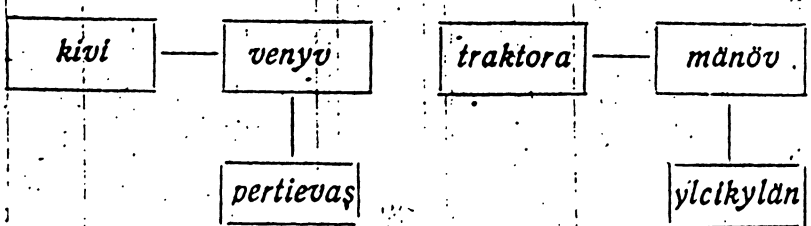
57-ş zaduacca. Kirjuttakkua annettuloilla nevvondaşanoilla revnah mieldä myötj vaşşokkazet nevvondaşanat.

Prьmierakşi: alahana — ylähänä, kohaldь — viäräldi.

Edähänä	—	Kallehеldь	— ....
Alembuana	—	Hilljah	— ....
Taguana	—	Harvah	— ....
Şielä	—	Hyviin	— ....
Ennen	—	Äijäldi	— ....
Eglein	—	Şomaştь	— ....
Myöhä	—	Lozieştь	— ....
Palavaldь	—	Jygieştь	— ....

58-ş zaduacca. Kirjuttakkua kuvzi şanondua niin, ştobь jogo şanonnaşşa olliş ylembiänä annettuloista kumbane ni olgah nevvondaşana.

§ 11.-ş. Jälgişanat i ezişanat.

Vihma mivn kaşto vuatteista läbi. Kodi on strojittu şkolah varoin. Heinät rabieştьma ennen ildua. Polossat ollah meccäh şuat. Grьba kazvav koivun alla. Mie kualoin poikki

joven. Traktorista şeizov traktoralla ieşşä. Mişa toi kukon marjua knähinän neicci.

Şanat vaş, läbi, varoin, şuat, alla, ieşşä neicci i toizet näin muozet ollah jälgişanat.

Şanat: ylci, ennen, poikki i toizet ollah ezişanat. Kaikki hyö nevvotah şanoin toine toizenke şiduocennan. Jälgişanat şanuocetah jälgişanoiksi zentäh, şto şeizotah nimişanoin jälgeh, a ezişanat şanuocetah ezişanoiksi zentäh, şto şeizotah nimişanoin ieşşä.

Jälgişanat i ezişanat ollah maltettavat vain niinke şanoinke, kumbazin jälgeh einin ieşşä hyö şeizotah. Hyö eylla şanonnan clenoina.

59-ş zaduacca. Jogo nimişana, kumbane şeizov jälgişanan ieşşä einin ezişanan jälgeh, kirjuttakkua sobijaşşa muvtokşeşşa. Jälgişanan i ezişanan alla piirrdäkkiä.

Meccä nägyv... (peldo) piäşşä. Ymbäri ... (kylä) ollah peliot. Aida mänöv ... (peldo) ymbäri. Päiväne paistav läbi ... (pilvi). Luavat şeizotah ... (jogi) poikki. Myö kävymmä şkolah.... (meccä) kavttь. Äijä aeroplanua lendi... (kylä) piälicci. Myö luadima ogordan ... (şkola) taguah. Miän jogi virduav ... (şkola) şiiricci. Kolhoznikat kaivettьh silossu havvan ... (kylä) luoh.

§ 12-ş. Sojuvzat.

60-ş zaduacca. Lövdäkkiä alembuana yksikerdazet şanonnat, kumbazissa sojuvzat l, a, no, da, einin, şivotah yhen muozie şanonnan clenoida, a şiidä monikerdazet şanonnat, kumbazissa sojuvzat l, a, no, da, einin şivotah ynnäh yhen muozie şanondoida.

Päiväne cirottav i paistav. Päiväne novzi i tumana kado. Uvkahtь gudka i pojiezda yleni. Kolhoznikat niitetäh kosilkalla, a ei kossalla. Kezä kerьäv, a talvi şyöv. Mie kiirähiin, no myöhäşşyin. Ohotnikka tappo jäniksen, revon i şorzan. Şeizotah lämbimät şiät, no gracat vielä ei tuldu. Tovarissa luadi tulda, a mie pyvviin kalua. Popadaidьh ahvenet, ha-

vvit i şarret. Räiškäi tulda, i-jyrähtь ukko. Doroga kado i myö piettymä. Paimen kacco karjua i radenieldь şoittь bremozeh.

Sojuvzat şivotah einin yhen muozet şanonnan clenat, einin iccet şanonnat.

Sojuvzilla, kuin i ezi i jälgişanoilla, evle omua mieldä şanonnaşşa. Zentän hyö ei lugieceta şanonnan clenoikşi.

§ 13-ş. Icciehizet azieşanat.

kattua	— kattuacie	kablita	— kablіecie
lövdiä	— lövdiäcie	mainita	— mainicciecie
şugie	— şugiecie	pauna	— panіecie
laşkie	— laşkiecie	peşşä	— peziecie
kuccuo	— kuccuocie	luvva	— luocciecie
şanuo	— şanuocie	kabaloija	— kabaloicciecie

Cie-li loppiecijat azieşanat nevvotah, şto azie koşkuv iccieh azien luadijah. Nämä azieşanat şanuocetah **icciehizliksi azieşanoiksi.**

Nämä azieşanat kirjuttuacetah nagoll yhenke c=nke. C=n ieşşä kirjuttuacov nagoll ua, iä, uo, yö, einin ie.

61-ne zadnacca. Luadikkua icciehizet azieşanat nälstä azieşanoista.

Kaştua, kaccuo, isluo, kengie, piettiä, avata, lugie, lämmittiä äbäzöijä, juvva, şyvvä, kohendua, şuorittua, juottua, şyöttiä, muanittua, mitata, painuo.

Apozop

ŞIĂMYŞ.

KOLMAŞ VUOZI.

§ 1. Şanoin şiduocenda şanonnaşşa 8
§ 2. Nimişana 5
§ 3. Azieşana 8
§ 4. Podieşaşcoi i skazujemoi 11
§ 5. Şeigevtăndă şenat şanonnaşşa 13
§ 6. Şanoin muvtiuacenda şanonnaşşa. Şanan osnova i loppu 18
§ 7. Nimişanoin cisla 21
§ 8. Nimişana kuin podieşaşcoi i kuin şeigevtăndă şana 22
§ 9. Nimişanoin muvtokşet 28
§ 10. Tunnuşşana 27
§ 11. Tunuşşanoin muvtiuacenda 29
§ 12. Nimeşţiallizet 30
§ 13. Azieşanoin muvtiuacenda 32
§ 14. Nygyne, eadine, novsova-azieşanan aijat 34
§ 15. Azieşanan infinitivat 35
§ 16. Oiriçanja azieşanoinke 37

NELLĂŞ VUOZI.

§ 1. Şanelenda, ravahanda i kysyndă şanonnat 39
§ 2. Kucunda 43
§ 3. Azieşanan kăşşendă forma 44
§ 4. Şanonnat monenke podieşaşcoinke i monenke skazujemoinke 46
§ 5. Şanonnat monenke yhenmuozenke şellittăjănke şananke 49
§ 6. Monikerdazet şanonnat 54
§ 7. Olavnoit i lizăvöşanonnat 56
§ 8. Kohalline pagina 60
§ 9. Cislaşana 62
§ 10. Nevvonda şana 67
§ 11. Jălgişanat i ezişanat 68
§ 12. Sojuvzat 69
§ 13. Iccichizet azieşanonnat 70